

Ֆրանսայի Դեսպանի Կարծիքով՝ Պատմութեամբ Եւ Մշակոյթով Հայաստանը Եւրոպամէտ Երկիր Է

Նկատի առնելով վերջին զարգացումները՝ Եւրոպական Միութիւնը եւ Հայաստանը որոշած են վերանայիլ իրենց միջեւ համագործակցութեան հիմքերը: Այս մասին յայտարարած է Հայաստանի մօտ Ֆրանսայի արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Անրի Ռէնօ, փետրուար 11-ին «Հայաստանի ձանապարհը Դէպի Եւրոպա. Խոչընդոտներ եւ Հնարաւորութիւններ» թեմայով քննարկման ժամանակ:

Ֆրանսայի արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Անրի Ռէնօ

Դեսպանի կարծիքով՝ երկար տարիներէ ի վեր Եւրոպական համագործակցութեան թեման արդիականութիւն կը վայելէ, եւ այս ուղղութեամբ բաւական չափերու աշխատանք տարուած է:

«Հայաստանի նախագահի 2013-ի Սեպտեմբերի 3-ի յայտարարութիւնը փոխեց իրավիճակը: Այնուհանդերձ, ԵՄ-ի հետ բոլոր հնարաւոր ոլորտներուն մէջ յարաբերութիւններու խորացումը ու զարգացումը Հայաստանի արտաքին քաղաքականութեան օրակարգին վրայ են», - ըսած է դեսպան Ռէնօ, ու աւելցուցած որ,

ձիւղ այս ոգով Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսեան հանդէս եկաւ Փրակայի մէջ՝ Զեխիա կատարած վերջին այցի ընթացքին:

«Ֆրանսան երբեք չէ դադարած այս ճանապարհին վրայ աջակցել Հայաստանին եւ կը շարունակէ աջակցութիւնը», - ըսած է դեսպանը աւելցնելով, որ իր պատմութեամբ եւ մշակոյթով Հայաստանը եւրոպամէտ երկիր է:

Համագաղութային Զօրակցական հաւաք ի նպաստ Սուրիահայութեան

Գերշ. Արմաշ Եպս. Նալպանտեան

Տօթ. Գրիգոր Ատանալեան

Երկուշաբթի, փետրուարի 10-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին, աւելի քան 400 հայեր ներկայ գտնուեցան Պըրպէնքի Առաջնորդարանի «Գալայճեան» սրահին մէջ: Համագաղութային սոյն միջոցառումը զօրակցական հաւաք մըն էր, որուն իրենց մասնակցութիւնը բերին գաղութի հայկական բոլոր յարանուանութեանց հոգեւոր առաջնորդներն ու տարբեր կազմակերպութեանց ղեկավարները, ինչպէս նաեւ մեծ թիւով սուրիահայեր:

Հանդիսավար Սոնա Մատարեանի խնդրանքով ներկաները շուրջ տասը վայրկեան յոտնկայս հետեւեցան քաղաքացիական կռիւներու հետեւանքով Սուրիոյ տարբեր շրջաններու եւ հայկական կառույցներու կրած վնասներու

տեսներիցի ցուցադրութեան, «Տէր Ողորմեա» երաժշտութեան ընկերակցութեամբ:

Օրուան առաջին խօսք առնողն էր հալէպահայ ծանօթ ազգայիններէն Տօթ. Գրիգոր Ատանալեան: Ան ներկայացուց սուրիահայ գաղութի դարաւոր պատմութիւնն ու ներկայ քաղաքացիական կռիւներու դրդապատճառն ու յատկապէս տարածաշրջանի եւ օտար պետութեանց շահադիտական ձգտումները: Ան իր ելոյթն աւարտեց ըսելով «Կը հաւատամ նոր ու բարգաւաճ Սուրիոյ»:

Դամասկոսի թեմի Առաջնորդ Գերշ. Արմաշ Եպս. Նալպանտեան իր ելոյթին մէջ Սուրիոյ ճգնաժամին անդրադառնալով յայտնեց թէ 30

Շաբ. ք էջ 18

Եւրոպական Միութիւնը Խստացուցած է Հայաստանի Նկատմամբ

Մաքսային Միութիւնն մտնելու Հայաստանի իշխանութիւններու որոշումէն յետոյ, Եւրոպական Խորհրդարանը կոշտացուցած է իր դիրքորոշումը Լեռնային Ղարաբաղի հարցով՝ փորձելով ոչ հայանպաստ ձեւակերպումներով յայտարարութիւն ընդունիլ: Այս պատճառաւ առաջին անգամ ըլլալով, Եւրոպական Միութիւն-Հայաստան խորհրդարանական համագործակցութեան յանձնաժողովի նիստը աւարտած է առանց միատեղ յայտարարութեան:

Անցեալ շաբաթ Ստրասպուրկի մէջ տեղի ունեցած Հայաստան-Եւրամիութիւն խորհրդարանական համագործակցութեան յանձնաժողովի նիստի ժամանակ Եւրոպացի պատգամաւորները Ղարաբաղի հարցով ոչ հայանպաստ ելոյթներ ունեցած են՝ մեղադրելով Հայաստանին հարցի լուծման գծով յառաջընթաց չարձանագրուելու մէջ:

Հայաստան-Եւրամիութիւն խորհրդարանական համագործակցութեան յանձնաժողովի անդամ, «Ժառանգութիւն» խմբակցութեան պատգամաւոր Թեւան Պօղոսեան «Ազատութեան» ռատիոկայանի հետ գրոցի ընթացքին պատմած է որ, Եւրոպացի խորհրդարանականները նոյնիսկ Հայաստանին մեղադրած են Ղարաբաղի հարցով միակողմանի գիշումներ չկատարելու համար:

«Կարծես ատրպէյճանական տեսակէտ յայտնէին՝ չկայ որեւէ առաջընթաց հինգ տարուամ, հինգ տարուամ որեւէ բան ինքներդ չէք արել, որեւէ միակողմանի գիշումներ չէք գնացել, եւ ժամանակն է եկել չէք գնացել իմք համախազահ Ֆրանսիան փոխելու Եւրամիութիւնով, իսկ Հայաստանը չի համաձայնում: Եւ հասկանալի էր,

որ իրենք կարծես որեւէ բացատրութիւն չէին էլ ցանկանում լսել: Ամենահետաքրքիրը դա էր», - ըսած է Պօղոսեան:

Հայկական պատուիրակութեան անդամները երբ փորձած են հակադարձել, Եւրոպացի խորհրդարանականները պարզապէս չեն լսած՝ պատճառաբանելով, թէ ժամանակ չունին:

Վերջին տարիներուն առաջին անգամ ըլլալով Եւրամիութիւն-Հայաստան խորհրդարանական համագործակցութեան յանձնաժողովի նիստը առանց յայտարարութեան աւարտելուն մէջ, ըստ Պօղոսեանի, մեղքի բաժին ունի նաեւ Հայկական կողմը: Ընդդիմադիր պատգամաւորի փոխանցմամբ, եթէ հայկական պատուիրակութիւնը դիւանագիտական ճկունութիւն ցուցաբերէր, այս Հայաստանի շահերը չոտնահարող յայտարարութիւնը կ'ընդունուէր:

Թեւան Պօղոսեան տեղեկացուցած է որ, յայտարարութեան պատճէնին մէջ որեւէ հարցի հետ կապուած Եւրոպացիները առարկութիւններ չեն ներկայացուցած, նոյնիսկ Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակին վերաբերող ձեւակերպման շատ արագ համաձայնած են, մինչդեռ Ղարաբաղի հարցով փորձած են պնդել իրենց մօտեցումները:

Իշխող Հանրապետական պատգամաւոր Սամուէլ Ֆարմանեան եւս համոզուած է որ, Ղարաբաղի հարցով Եւրոպացիներու դիրքորոշման կոշտացումը կապուած է Մաքսային Միութեան անդամակցելու մասին Հայաստանի իշխանութիւններու որոշման հետ:

«Առաւել մտահոգիչ է այն հանգամանքը, որ որոշ եւրախորհր-

Շաբ. ք էջ 18

Գերմանիոյ Վարչապետուհին Եւս Կոչ Ըրած Է Երտողանին՝ Հաշտուիլ Պատմութեան Հետ

Ֆրանսայի նախագահ Ֆրանսուա Օլանտի օրինակին հետեւելով, Գերմանիոյ վարչապետուհի Անճեւա Մերկըլը եւս կոչ ըրած է Թուրքիոյ վարչապետ Ռեճէփ Էրտողանին՝ հաշտուիլ պատմութեան հետ եւ բանալ Հայաստանի հետ սահմանը:

Թրքական «Հիւրիիէթ» թերթի փոխանցած տեղեկութիւններուն համաձայն, վերջերս Գերմանիա կատարած այցելութեան ընթացքին Հայկական ցեղասպանութեան հարցը քննարկուած է երկու երկիրներու վարչապետներու հանդիպման ընթացքին:

Նախ էրտողան ինք, Գերմանիոյ վարչապետուհին զգուշացուցած է մօտեցող 2015-ին ընդա-

ռաջ Հայկական հարցով զգոյշ ըլլալ: Այս զգուշացման Մերկըլը պատասխանած է ըսելով, - «Գերմանիան ժողովրդավարական երկիր է, մենք չենք կրնար միջամտել: Թուրքիան պէտք է հաշտուի իր պատմութեան հետ: Հայաստանի հայերը դժուար կացութեան մէջ են: Թուրքիա պէտք է բանալ Հայաստանի հետ սահմանը»:

Մերկըլը այս խօսքերուն էրտողան արձագանքած է. «Դուք կ'ուզէք մեզ ստիպել ընդունելու բաներ, որոնք չեն եղած: Մենք մեր արխիւները բացած ենք ու աշխարհին կոչ ըրած՝ գալ եւ ուսումնասիրել, բայց ոչ-ոք չեկաւ, այնպէս որ Թուրքիային անօրինակապէս մէջ մի մեղադրէք»:

ՎԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

ԻՆՉՈՒ Է ԸՆԴՊԵՐՈՒԹԻՆԸ
ԳՈՐԾԵԼՈՒ ՓՈԽԱՐԷՆ ԴԱՆՐՈՒՄ

ԱՐՄԷՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Կենսաթոշակային պարտադիր կուտակային բաղադրիչի դեմ պայքարը Յունուարի 18-ին կայացած հանրահավաքից յետոյ փաստացի ընթացում է առանց ոչ իշխանական քաղաքական ուժերի: Այդ օրը որոշակիորեն ընդգծուեց մի կողմից գործընթացը յանհրաժեշտ կուտակահանձնարարություն միտումը՝ ՀԱԿ-ից եւ պոպուլիզմի օբյեկտի վերածելու ձգտումները՝ ԲՀԿ-ից, իսկ միւս կողմից՝ շարժման երիտասարդ նախաձեռնող խմբի՝ դա թոյլ չտալու վճռականությունը: Յունուարի 24-ին ՍԴ-ի կողմից կուտակային բաղադրիչի պարտադիր կիրառումն ապահովող օրենքի երկու յօդուածները գործողությունից հանելուց, ինչպէս նաեւ ԱԺ գարնանային նստաշրջանի մեկնարկից յետոյ շարժումից այս քաղաքական ուժերի օտարումը դարձաւ ակնյայտ, թէեւ Ֆորմալ առումով նրանք շարունակում են մնալ երիտասարդների կողքին: Այս տենդենցից շարժումը սուրբեց ոչ թէ բովանդակային առումով, այլ այսպէս կոչուած փաթեթաւորման: Ոչ իշխանական չորս ուժերի՝ «Ժառանգութեան», ՀՅԴ-ի, ՀԱԿ-ի եւ ԲՀԿ-ի հիմնական անելիքը հարցը քաղաքականացնելն էր, համահասարակական ընդգրկման հանգեցնելը, որը, սակայն, նրանց այդպէս էլ չչաջողուեց:

Արդիւնքում կուտակային պարտադիր բաղադրիչի դեմ պայքարը դուրս չեկաւ սոցիալ-քաղաքացիական նեղ կաղապարից եւ շարունակեց ընկալուել սոսի որպէս բարձր աշխատավարձ ստացող մի խումբ ծրագրաւորողների սոցիալական հետաքրքրությունները շոշափող բողոքի ակցիա: Մինչ-

դեռ սա այն եզակի քաղաքացիական շարժումն էր, որը ծնուել էր հասարակութեան ներսից, հասունանում էր հասարակութեան ներսում կառավարում նրա կողմից եւ բխում էր հասարակական լայն գանգոլածի թէ սոցիալ-տնտեսական եւ թէ քաղաքական պահանջ-մոտենումից: Սա այն հարթակն էր, որտեղ կարող էին սինթեզուել եւ յստակ ձեւակերպուած քաղաքական պահանջի վերածուել հասարակական բոլոր այն շրջանակների դժգոհությունները, սպասելիքները, որոնք մերթ ընդ մերթ փողոց են դուրս գալիս, բայց իւրաքանչիւրն իր պահանջով, առանձին-առանձին ու հատուածաբար:

Ընդդիմութիւնը ձախողեց ու շարունակում է բարեջաշող ձախողել այս բոլոր շրջանակներին համատեղելու, գեյգերներին նման այստեղ-այնտեղ դուրս ժայթքող գոլորշին հրաբխի վերածելու բանաձեւ գտնելու իր հիմնական առաքելութիւնը՝ շարունակելով կառչած մնալ միայն պրոցեսի պոչից: Մինչդեռ առաջնորդողի դեր ստանձնելը որքան հասարակութեանն էր պէտք՝ սեփական ուժերի նկատմամբ վստահություններ ձեռք բերելու համար, նոյնքան էլ այդ ուժերին՝ անցած խորհրդարանական եւ նախագահական ընտրությունների արդիւնքում յայտնուած մարգինալ դաշտից դուրս պրծնելու եւ քաղաքական գործունի վերածուելու առումով:

Ընդդիմութեան ձգուող ձախողումը, սակայն, լրիւ օրինաչափ է: Դրա հիմնական պատճառն այն է, որ այս ուժերը, որպէս հաւաքականություններ, չկարողացան փշրել իրենց նկատմամբ ձեւաւորուած հասարակական անվստահութեան պատը: Արհեստականություններ թէ

հասարակութեան եւ թէ իրար հետ յարաբերություններում այնքան ակնյայտ է, որ ստուերում է ցանկացած առողջ նախաձեռնություն: Այդպէս էլ պարզ չդարձաւ, թէ ինչպէս ստացուեց գաղափարական լրիւ հակառակ բեւեռներում գտնուող ՀԱԿ-ի եւ ՀՅԴ-ի մերձեցումը: Ինչպէս եղաւ, որ ընտրությունների ընթացքում միմիանց իշխանութեան գործակալները լինելու մէջ մեղադրող ԲՀԿ-ն ու «Ժառանգութիւնը» յանկարծ սկսեցին խօսել միեւնոյն լեզուով: Կամ՝ ինչպէս պատահեց, որ կուտակային համակարգի ներդրման օրէնսդրական բազայի ձեւաւորման անմիջականօրէն մասնակցած ԲՀԿ-ն միանգամից հարիւր ութսուն աստիճանով փոխեց դիրքորոշումը այսպէս կոչուած այլընտրանք դառնալուց յետոյ, կամ ինչպէս է լինում, որ այն միաժամանակ ԲՀԿ-ն խորհրդարանում դեմ է քուէարկում նախագահ Սերժ Սարգսեանին նշանակած կառավարութեան օրէնսդրական նախաձեռնություններին եւ նրա առաջնորդ Գագիկ Ծառուկեանը անձնական ջերմ յարաբերություններ է պահպանում նոյն «նախագահ ջանի» հետ:

Խնդիրն այն է, որ այս ուժերը փորձում են համատեղել ուժերը՝ ունենալով ներքին հսկայական քաղաքական, գաղափարական ու արժէքային հակասություններ: Քաղաքականութեան մէջ հակասություններ ժամանակաւոր երեւոյթ է: Խնդիրն այդ հակասությունների շուրջ կուտակուած հարցադրումներն անպատասխան թողնելն է: Մինչդեռ առաջին պայմանը, որը դնում է հասարակութիւնը քաղաքական ուժերի առջեւ, իր հետ հնարաւորինս ազնիւ լինելն է, որը հնարաւոր է առանց կասկածների աղբիւրները չորացնելու: Դա հնարաւոր է նաեւ առանց ուժերի համատեղման եւ ընդհանուր վերջնականապատակները ընդհանրացնելու եւ դրանք հասարակութեան

հետ համաձայնեցնելու: ՀԱԿ-ը եւ «Ժառանգութիւնը», օրինակ, իբրեւ վերջնականապատակ, տեսնում են իշխանափոխությունը՝ նոր նախագահական ընտրությունների միջոցով: ՀՅԴ-ն՝ իրավիճակի փոփոխությունը տեսնում է կառավարութեան փոփոխութեան ճանապարհով: Իսկ ԲՀԿ-ն ուզում է ամէն ինչ եւ ոչինչ միաժամանակ: ԲՀԿ-ն, ըստ էութեան, այս հակա-իշխանական գործընթացի մէջ մտել է այսպէս կոչուած «գետը որտեղ կը տանի, թող տանի» տրամաբանութեամբ, ինքնցրիայի ուժով:

Ոչ իշխանական ուժերի մարտավարությունների այս բազմազանությունը լաւագոյնս դրսեւորուած է խորհրդարանում: Թւում է, որ նրանք ԱԺ-ում գործում են փոխհամաձայնութեամբ, եւ նրանց միջեւ լիակատար փոխըմբռնում կայ: Սակայն փոխհամաձայնություններ են փոխըմբռնման նրանց մոտիւրացիան միայն փոքրամասնություն լինելը, այսինքն՝ իրավիճակի փոխելու հարցում ունեցած անկարողութեան գիտակցումն է: Վերջինս տոտալ կերպով թելադրուած է իշխանութեան եւ քաղաքական մեծամասնութեան կողմից՝ ոչ իշխանական հատուածին ամբողջութեամբ բրկադայի ենթարկելու, անկիւնում սեղմելու անհանդուրժողական վարքագծով:

Այնպիսի սպաւորություն է, որ ոչ իշխանական ուժերը տարբեր հարցերում, օրինակ՝ կենսաթոշակային կուտակային պարտադիր բաղադրիչի, հայ-ուսական գազային պայմանագրերի, Որոտանի կասկադի վաճառքի եւ այլն, նախաձեռնությունները ցուցաբերում են այն կանխատեսմամբ, որ միեւ-

Շաբ.բ էջ 18

ՄԵՐԿԵԼ. Հայերը տարբեր են լինում

ՆԱԹԻՐԱ ՀԱՅՐՈՒՄԵԱՆ

Թուրքիայի «X ժամի»՝ 2015-ի նախօրէին համաշխարհային մակարդակի քաղաքական աւելի ու աւելի շատ գործիչներ են խօսում Հայերի ցեղասպանութեան ճանաչման անխուսափելիութեան մասին: Ընդ որում, Թուրքիային նոյնպէս յորդորելով ճանաչել: Այն, ինչ կատարուած է Միւրիայում, Պաշար Ասատը համեմատել է Օսմանեան կայսրութիւնում տեղի ունեցած ցեղասպանութեան հետ: Հայերին ցեղասպանութեան վերաբերել նաեւ մակով դիմել է Աբդուլլահ Օջալանը: Ֆրանսայի նախագահ Ֆրանսուա Օլանդը Անկարայում յայտարարել է, որ Թուրքիան ստիպուած է աւերեսուել իր պատմութեան հետ:

Սակայն ամենայնուայնուապա Գերմանիայի կանցլեր Անգելա Մերկելի խօսքն էր էրզողանին: Գերմանիայի կանցլերը, որը մի քանի տասնամեակ հատուցում է Հոլոքոսթի համար, Թուրքիային կոչ է արել ընդունել իր պատմությունը: Էրզողանը հակադարձել է, թէ իրենք չպէտք է պատասխան տան այն բանի համար, ինչը չեն արել: Եւ այդ ժամանակ Մերկելը սակրալ արտայայտություն է արել: Համաձայն Թուրքական Հիւրըրի-թի, Մերկելը նկատել է, որ պէտք է նոյնացնել սփիւռքի ու Հայաստանի հայերին: Հայաստանի հայերը բարդ վիճակում են: Թուրքիան

պէտք է բացի Հայաստանի հետ սահմանը, ասել է կանցլերը:

Այս սակրալ արտայայտությունը նշանակում է երկու «հայկական ճակատ» Թուրքիայի դէմ՝ Հայաստանը եւ սփիւռքը: Եւ համաշխարհային հանրությունը թեւեւ մտադիր է պահել երկու ճակատն էլ: Ընդ որում, անկախ Հայաստանի իշխանութեան կամքից, որը չկայ ոչ մի ճակատում:

Միջազգային հանրությունը թերեւս կ'աջակցի սփիւռքի հայու-թեան պահանջներին, որը ցեղասպանութեան արդիւնքում գրկուել է պատմական հայրենիքից ու սեփականությունից: Սակայն համաշխարհային հանրությունը պահանջը չենք էլ նաեւ, որ Թուրքիան բացի Հայաստանի հետ սահմանը, տարածաշրջանում բաց հաղորդակցություններ ստանալու համար:

Արդեօք Թուրք ղեկավարները համակերպուել են ցեղասպանութեան ճանաչման մտքին եւ մտածում են միայն այդ իրավիճակից նուազագոյն կորուստներով դուրս գալու մասին: Եւրոպան Թուրքիայի հետ մերձենալու պայման է դնում Հայաստանի հետ սահմանի բացումն ու ցեղասպանությունների հանդէպ: Թուրքիայում կարծում են, որ այս պայմաններին կատարումը կարող է հանգեցնել ոչ միայն ստորձեռքային, այլև քաղաքական կորուստների եւ նրան նետել քաղաքականու-

թեան յետնախորշը: Միւս կողմից, այդ պայմանները չկատարելը վերջնականապէս մարգինալացնում եւ մեկուսացնում է Թուրքիային:

Ներկայում Թուրքիայում արդէն խօսում են նրա դէմ միջազգային լայն ճակատի մասին, ընդ որում ինչպէս արեւմտեան, այնպէս էլ «չիա եւ կանաչ գոտում»: Էրզողանի կուտակությունը մտադիր է դիմակայել բոլոր ճակատներով, եթէ իհարկէ Մարտի 30-ին կարողանայ յաղթել տեղական ինքնակառավարման մարմինների, իսկ Օգոստոսին՝ նախագահի ընտրություններում: Դա հեշտ չի լինելու (Մերկելն այդ մասին ակնարկել է էրզողանի հետ հանդիպմանը), եւ հայկական գործօնը ոչ քիչ դեր է խաղալու: Զուր չէ, որ Թուրքիայում սկսել են խօսել այն մասին, որ էրզողանի գլխաւոր ընդդիմախօսը՝ Գիւլէնը, հայկական ծագում ունի:

Սոչիի օլիմպիադայի բացմանը Սերժ Սարգսեանը նստած էր էրզողանից ոչ շատ հեռու: Հնարաւոր է՝ դրա նպատակը մասնաւոր զրոյց կազմակերպելն է եղել: Սակայն, ըստ ամենայնի, այդ զրոյցը չի եղել, քանի որ Հայաստանի ու սփիւռքի հայերը տարբեր են: Եւ համաշխարհային հայութեան նպատակները ոչ միշտ են համընկնում Հայաստանի ղեկավարների նպատակների հետ:

«ԼՐԱԳԻՐ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
 ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
 ԱՌՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԶՆՁԱԿԵԱՆ
 ԿՈՒՄԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
 Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ՝
 ՏՕԹԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
 ԼԵՆԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

MASSIS Weekly
 Organ of the Armenian Social
 Democratic Hunchakian Party
 of Western USA
 1060 N. Allen Ave.
 Pasadena, CA 91104
 Phone: (626) 797-7680
 Fax: (626) 797-6863
 E-Mail: massis2@earthlink.net
 http://www.massisweekly.com

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
 Published Weekly
 Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
 USA \$50.00, \$80.00 (First Class)
 Canada \$125.00 (Air Mail)
 Overseas \$250.00 (Air Mail).
 All payments must be made in
 US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
 at Pasadena CA.
 Please Send Address Change To
 MASSIS WEEKLY

ՐԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հայաստանում ՋԼՄ-ների Չեն Կատախում

Երեւանի մամուլի ակումբի նախագահ Բորիս Նաւասարդեան կը խօսի մամուլի վիճակի մասին

Հայաստանում վստահութեան աստիճանը լրատուամիջոցների նկատմամբ բաւականին ցածր է: Հիմնական պատճառը, ըստ հարցու-առարկաների, քաղաքական ազդեցութիւններն են գանգուածային ՋԼՄ-ների վրայ: Այս պատկերն է ստացուել «Հայաստանի մեդիա ինդուստրիայի ներկայ վիճակը» հետազոտութեան արդիւնքում:

Հետազոտութեանը մասնակցած փորձագէտները եւս համարում են, որ քաղաքական կախուածութիւնը խանգարում է ՋԼՄ-ների կայացմանը, հանգեցնում ինքնազրաքննութեան:

Ներկայացնելով հետազոտութիւնը, Երեւանի մամուլի ակումբի նախագահ Բորիս Նաւասարդեանն ասաց, որ Հայաստանում առաւել վստահելի կառույցներ են մնում բանակը եւ եկեղեցին: Շատ աւելի քիչ վստահելի են այլ կառույցները, այդ թւում նաեւ՝ ՋԼՄ-ները, որոնք եւ տեղեկատուութիւններ են տարածում միւս՝ աւելի վստահելի կառույցների մասին:

Հետազոտութեան արդիւնքում պարզուել է, որ ուշադրութիւնը հեռուստատեսութիւնից՝ որպէս տեղեկատուութեան աղբիւրից, տեղափոխուում է դէպի այլ լրատրանսքային լրատուութեան աղ-

բիւրներ: Մարդիկ թղթային թերթից աստիճանաբար անցնում են թերթի այն տարբերակներին, որոնք ներկայացնում են առցանց: Փորձագէտները եւս սպաւազի մամուլի ապագայի հարցում լաւատես չեն եւ որպէս լուծում առաջարկում են կոնվերգենտ ՋԼՄ-ները:

Ըստ հետազոտութեան՝ գրանցուել է ինտերնետից օգտուելու ժամանակի աճ: Գիւղական համայնքներում աւելի արագ է աճում ինտերնետից օգտուելու դիւնամիկան, քան քաղաքներում: ԲՉՂային հեռախօսները՝ որպէս ինտերնետից օգտուելու գործիք, առաւել ակտիւ են օգտագործուում:

Ըստ փորձագէտների՝ առաջիկայ 5 տարում ՀՀ բնակչութեան մեծամասնութիւնը կը դառնայ ինտերնետի օգտատէր, միաժամանակ բարձր կը շարունակի մնալ պրոֆեսիոնալ ՋԼՄ-ների դերը՝ չնայած սոցիալական ցանցերի գործունէութիւնը:

«Հարցուածների, փորձագէտների, հանրութեան պատկերացումները, թէ ինչպիսին է պահանջարկը, լրջօրէն տարբերում են այն տուեալներից, որոնք մեր ՋԼՄ-ները ստանում են մեդիա չափումներից», - ասաց Բորիս Նաւասարդեանը:

Պատգամաւորը «Վատ» Բազմակարծութեան Մտավախութիւն Ունի

Մտավախութիւն կայ, որ Հայաստանը սկսելու է պատճենել Մաքսային Միութիւնում քաղաքական բազմակարծութեան նկատմամբ վերաբերմունքի վատ օրինակները: Այդ մասին յայտարարել է ԱԺ պատգամաւոր Էդմոն Մարտի քեանը՝ խօսելով Ստրասբուրգում Փետրուարի 5-6-ին կայացած Հայաստան-ԵՄ միջխորհրդարանական համագործակցութեան յանձնաժողովի նիստի մասին:

Նրա խօսքով, Հայաստանի համար դեռ վերջնականապէս չի փակուել Եւրամիութեան հետ յարաբերութիւնների զարգացման դուռը: «Պէտք է շարունակել աշխատել բոլոր ոլորտներում, որտեղ համագործակցութիւնը հնարաւոր է, ներառեալ՝ Արեւելեան գործընկերութեան հարթակը, պայքարը կողակցիցի դէմ, ազնիւ կառավարման ներդրումը: Բայց այժմ էլ մեր եւրոպացի գործընկերների համար յստակ չէ, թէ որ ոլորտներում նրանք կարող են շարունակել համագործակցութիւնը Հայաստանի հետ: Եւ խորհրդարանական դիւանագիտութիւնն այստեղ պէտք է աւելի ակտիւ լինի», - յաւելել է Մարտի քեանը:

«Իսլամացած Հայերի Խնդիրների Շուրջ» Խորագրով Կլոր Սեղան-քննարկում՝ Սփիւռքի Նախարարութիւնում

Հայաստանի սփիւռքի նախարարութիւնում, կայացել է «Իսլամացած հայերի խնդիրները շուրջ» խորագրով կլոր սեղան-քննարկում: Քննարկմանը մասնակցել են ՀՀ սփիւռքի նախարար Հրանոյշ Յակոբեանը, համահայկական կառույցների ներկայացուցիչներ, թուրքագէտներ, ազգագրագէտներ, ուսումնական եւ գիտական կենտրոնների ղեկավարներ: Քննարկման ընթացքում ներկայացուել են թեմային վերաբերող գեկուցումներ, ելույթներով եւ առաջարկներով հանդէս են եկել մի շարք մասնակիցներ: Վերջում ամփոփիչ խօսքով հանդէս է եկել ՀՀ սփիւռքի նախարար Հրանոյշ Յակոբեանը եւ շնորհակալութիւն յայտնել մասնակցութեան եւ կառուցողական առաջարկների համար:

«Իշխանութեան Քայլերից Ո՞րը Սիտուաժ Զե Պետութեան Շահերին».- Սամուէլ Նիկոյեան

Նախկին ԱԺ նախագահ, ԱԺ «Հանրապետական» խմբակցութեան պատգամաւոր Սամուէլ Նիկոյեանի համար զարմանալի են ընդդիմադիր հատուածում հնչող յայտարարութիւնները:

«Իշխանութեան քայլերից ո՞րը միտուած չէ պետութեան շահերին», - Tert.am-ի հետ զրոյցում հարցրեց Նիկոյեանը, ի պատասխան դիտարկման, որ ընդդիմադիրների դաշտում հնչում են տեսակէտներ, որոնցում ապագային են որակում «գազային» համաձայնագրերի կնքումը, «Հայ-Ռուսագազարդի» վերջին 20%-ի ու Որոտանի ՀէԿ-երի վաճառքի գործարքները:

«Եթէ 20%-ի օտարումը ապագային դիտուեց, բաւ է 80%-ի օտարումը, որ մինչեւ այդ տրուել է, դա ազգային էր, որ այս 20%-ը դարձաւ ապագային: Չեմ ասում՝ ինչի՞ են օտարումը, որովհետեւ հասկանում եմ՝ որոշումը կայացնելու հիմքը եղել է այն, որ գազի գները պահանջ», - ասաց նա:

Սամուէլ Նիկոյեանն ընդօժեց, թէ նոյն 20%-ի վաճառքով կառավարութիւնը նոյնպէս արեց հնարաւորը, որպէսզի որոշակի չափով մեղմի գազի գնի բարձրացումը:

ՀՀ պատգամաւորը յիշեցրեց, թէ գազի գնի բարձրացման կարճ ժամանակահատուածում (2011 թ. Ապրիլի 1-ից մինչեւ 2013 թ. Յուլիի 6-ը) միայն 300 մլն դոլար գումար պարտք էր կուտակուել:

«Բանակցութիւնների արդիւնքում կարողացանք հասնել

Պատգամաւոր Սամուէլ Նիկոյեան

նրան, որ 150 մլն ռուսական կողմը վերցնելու վրայ, 150 մլն-ի փոխարէն էլ «Հայ-Ռուսագազարդի» 20%-ը տրուեց: Ամէն ինչ արուեց, որ գազը էժան մնայ: Ես ասում եմ էժան է, ուղղակի հասարակութեան գնողունակութիւնն է ցածր», - նշեց նա:

Ինչ վերաբերում է հնչող մէկ այլ մեղադրանքի, թէ վարչապետ Տիրան Սարգսեանը չկարողացաւ ապահովել երկրի նախագահի պահանջած 7% տնտեսական աճը, եւ գրանցուեց ընդամենը 3,5% ցուցանիշ, Սամուէլ Նիկոյեանն ասաց, որ պէտք է հաշուի առնել բիւջետում առաջադրուած ցուցանիշը, որն աւելի իրատեսական էր:

Վերջում Սամուէլ Նիկոյեանի յաւելեց, որ ՄՄ-ին անդամակցելու քաղաքական որոշումը կ'ապահովի տնտեսական մակարդակի բարձրացում եւ իհարկէ ազգային անվտանգութեան խնդիրների լուծում:

Նիկոլ Փաշինեանն Ու Սատուն Միքայէլեանը Մարտի 1-ի Գիշերը Կը Լինեն Միասնակեանի Արձանի Մօտ

ԱԺ պատգամաւոր Նիկոլ Փաշինեանն ու ազատամարտիկ, «Սատուն» ջոկատի հրամանատար Սատուն Միքայէլեանը Մարտի 1-ի գիշերը կը լինեն Միասնակեանի արձանի մօտ: Այդ մասին Facebook-ի իր էջում գրել է Նիկոլ Փաշինեանը:

«Այսօր Սատուն Միքայէլեանի հետ որոշեցինք Մարտի 1-ի լոյս 2-ի գիշերը լինել այնտեղ, որտեղ եղել ենք Մարտի 1-ի, լոյս 2-ի գիշերը՝ 2008 թուականին:

Ըստ այդմ, 2014 թուականի Մարտի 1-ի երեկոյեան, ժամը

21.00-ին Սատուն Միքայէլեանի հետ կը լինենք Միասնակեանի արձանի մօտ, այնտեղ կ'անցկացնենք ողջ գիշերը, այնտեղ կը դիմաւորենք Մարտի 2-ի լուսաբացը. մի բան որ չչաջողուեց 2008-ին:

Այսպիսով՝ յարգանքի տուրք կը մատուցենք Մարտի 1-ի տասը զոհերի յիշատակին, կը հաստատենք մեր հաստատակամութիւնը՝ մարտիմէկեան սպանութիւնները բացառելու հարցում, մեր նուիրուածութիւնը՝ Մարտի 1-ի Քաղաքացիական արժէքներին, ձգտումներին եւ պայքարին», - նշել է նա:

Լարիսա Ալավերդեան. «Մարդը Կուշտ Կեանքն է Վեր Դասում»

«Արտագաղթը հասարակութեան անհամաձայնութեան դրսեւորումներից մէկն է իշխանութեան քաղաքական որոշմանը», - Սամուլի ազգային ակումբում կարծիք յայտնեց ՀՀ վարչութեան անդամ Կարէն Կարապետեանը՝ Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանութեան աշակցութեամբ կազմակերպուած «Հայաստանի ճանապարհը դէպի Եւրոպա. խնդիրներ եւ հնարաւորութիւններ» թեմայով քննարկման ժամանակ:

Բանախօսը համաձայն չէ, որ հասարակութեան մօտ ութսուն տոկոսը ձգտում է ՌԴ. «Մարդկանց մօտ վախ կայ, որ «ուսուր չլինի թուրքը մեր գլուխը կ'ուտի», ոչ թէ ձգտում՝ ՌԴ-ի արժէ-համակարգին ինտեգրուելու:

Մարդն ազատ կեանքը վեր է դասում ամէն ինչից»: Վերջին դիտարկմանը չհամաձայնեց ՀՀ մարդու իրաւունքների առաջին պաշտպան Լարիսա Ալավերդեանը. «Մարդը կուշտ կեանքն է վեր դասում:

Ես մտավախութիւն ունեմ, որ անգամ եթէ դրախտ մտնենք, այս վիճակում չենք օգտուելու դրախտի քաղցրագոյն պտուղներից»: Տիկին Ալավերդեանն այն կարծիքին է, որ այս վիճակի մեղքն իշխանութեանն է, բայց պատասխանատուութիւնը բոլորինս. «Մեր հասարակութեան մէջ որակական փոփոխութիւններ են տեղի ունենում: Խնդիրը մեր մէջ է»: Տիկին Ալավերդեանը նկատում է, որ մենք բոլորի վատն ենք վերցնում:

ԼՈՒՐԵՐ

Սիրիահայերից Շատերը Հայաստանում Մնալու Ցանկութիւնը Չունեն

Սիրիայում շարունակուող պատերազմի հետեւանքով փախստական դարձած սիրիահայերից շատերը Հայաստանում մնալու ցանկութիւնն չունեն եւ պատերազմի աւարտից յետոյ պատրաստուում են բռնել յետդարձի ճամբան կամ հաստատուել այլ երկրներում:

Սիրիայի կառավարութեան ու ընդդիմութեան միջեւ շուրջ երեք տարի ձգուող հակամարտութեան հետեւանքով Հայաստան տեղափոխուեց մօտ 16 հազար սիրիահայ: Նրանցից 5 հազարը, սակայն, չմնաց հայրենիքում՝ հետ վերադառնալով կամ տեղափոխուելով Եւրոպա, ԱՄՆ:

Թէեւ չկայ որեւէ ուսումնասիրութիւն, թէ խաղաղութիւն հաստատուելուց յետոյ քանի սիրիահայ կը լքի Հայաստանը, Հայաստանում մնացողների շրջանում տրամադրութիւնը սպասողական է:

«Հայէպը դժուր է կը գնամ: Հայէպ «բարաբաթ» կայ, «խէր» կայ, գործ կայ, փող կայ: Այստեղ աղքատ քաղաք է», - ասում է Ալեքսան Սողոմոնեանը, ով մէկուկէս տարի է՝ ինչ Հայաստանում է: Իր ընտանիքի ապագան Հայաստանի հետ չի կապում: Համատարած գործազրկութեան պայմաններում սիրիահայերից շատերի պէս նա էլ չի կարողանում կայուն ու բաւարար աշխատավարձով աշխատանք գտնել: Ալեքսանն արդէն երրորդ աշխատանքն է փոխում: Նրա ընտանիքում այժմ կինն ու մեծ որդին են աշխատում: Ստացած գումարով հազիւ հասցնում են տան վարձը վճարել ու հացի խնդիրը լուծել:

Անորոշութեան մէջ է նաեւ Փեգի Բապոյլեանի ընտանիքը: Չնայած սիրում են հայրենիքը, բայց դեռ չգիտեն, թէ որտեղ ի վերջոյ կը հանգրուանեն:

ԶԵՐ Հարցականի Տակ Է Դնում ՄՄ-ին Հայաստանի Անդամակցութեան Արդիւնաւետութիւնը

Զարգացման Եւրասիական Բանկը, ըստ հուլիսեան, հարցականի տակ է դնում Մաքսային Միութեանը Հայաստանի անդամակցութեան արդիւնաւետութիւնը՝ նշելով, որ երկարաժամկէտ կտրուածքով միութեանը Հայաստանի անդամակցութեան արդիւնաւետութեան իրականացումը Վրաստանի տարածքով դէպի Ռուսաստան գնացող երկաթգծի ու ավտոմայրուղու շահագործումից, հներգետիկ մի քանի նախագծերից, որոնք կապուած են Իրանի հետ, եւ Հայաստանի ներդրումային գրաւչութեան բարձրացումից:

Զարգացման Եւրասիական բանկը Ռուսաստանի, Ղազախստանի, Բելառուսի, Տաջիկստանի ու Հայաստանի մասնակցութեամբ գործող պետական բանկ է, որի կենտրոնակայանը գտնուում է Ալմաթիում: Բանկը վերջերս պատրաստել է յատուկ մի գեկոյց՝ «Հայաստան եւ Մաքսային միութիւն, ինտեգրացիայի տնտեսական արդիւնքի գնահատական» անուամբ:

Զեկոյցը «փակուղային» է բնորոշում Հայաստանի արտաքին փոխադրումների հետ կապուած իրավիճակը եւ ընդգծում, որ Ռուսաստանին կապող «Հիւսիս-Հարաւ»

«Ամէն ինչ կախեալ է գործից: Թէ որ գործ ունենաս, հանգիստ կեանք ունենաս, շատ լաւ երկիր է: Իհարկէ, որ տան վարձ ես տալիս՝ կեանքը այստեղ մի քիչ աւելի թանկ է», - ասում է նա:

Փեգիի ամուսինը Սիրիայից Հայաստան է բերել իր գործը, բայց ծաւայները համեմատելի չեն Սիրիայի հետ:

Սիրիահայերի հիմնախնդիրները համակարգող կենտրոնում ասում են, որ Հայաստանը լքող սիրիահայերից շատերը հիմնականում այլ երկիր են տեղափոխուում: Քիչ չեն նաեւ Հայէպ վերադարձողները, նշում է կենտրոնի ղեկավար Լենա Հալաջեանը:

Սփիւռքի նախարարութիւնում ասում են, որ իրենց դիմող սիրիահայերից կէսից աւելին մտադիր է մնալ այստեղ: Բայց հայրենիքում հաստատուելու մի պայման կայ, եթէ այստեղ բնակարան ու աշխատանք ունենան, ասում է նախարարութեան Մերձաւոր եւ Միջին Արեւելքի հայ համայնքների վարչութեան պետ Լուսինէ Ստեփանեանը:

«Այսօր Հայաստանում մնալու տրամադրուածութիւնը աւելի շատ է, քան մէկուկէս տարի առաջ», - փաստում է նա:

Նախարարութեան տուեալներով, Հայաստանում գտնուող 11.000 սիրիահայերից աշխատանք ունի հազարը: Ստեփանեանը նկատում է, որ այս ցուցանիշը այդքան էլ ցածր չէ՝ հաշուի առնելով այն հանգամանքը, որ սիրիահայ կանայք հիմնականում չեն աշխատում:

Տարբեր տուեալներով, Սիրիայում է մնացել հայկական 100 հազարանոց համայնքի մէկ երրորդը: Փակ ճանապարհների պատճառով նրանցից շատերը չեն կարողանում լքել Սիրիան:

ավտոմայրուղու կառուցումը, աբխազական երկաթուղու վերագործարկումը եւ դէպի Իրան ձգուող երկաթգծի շինարարութիւնը անչափ կարեւոր են Մաքսային Միութեանը Հայաստանի անդամակցութեան տեսանկիւնից:

«Առանց տրանսպորտային խնդրի լուծման Մաքսային միութեանը եւ Միացեալ տնտեսական տարածքին Հայաստանի անդամակցութիւնը չի կարող հանգեցնել առաւելագոյն դրական արդիւնքի ո՛չ Հայաստանի Հանրապետութեան համար, ո՛չ էլ ինտեգրացիոն «եռեակի» [Ռուսաստանի, Բելառուսի ու Ղազախստանի] համար», - ասում է գեկոյցում:

Ընդ որում, գեկոյցի հեղինակները գտնում են, որ աբխազական երկաթուղու վերագործարկումը հիմք կը ստեղծի Մաքսային Միութեանը նաեւ Վրաստանի անդամակցութեան համար:

«Ընդհանուր սահմանի դէպքում իսկապէս տնտեսական արդիւնքը շատ հակաս կը լինի: Երբ չկայ այդ սահմանը, երբ ՄՄ-ի անդամ ես դառնում, եւ միջնորդաւորուած՝ երրորդ երկրի միջոցով ես կապ հաստատում ՄՄ-ի երկրների հետ, այդ դէպքում այդ միութեան մէջ մտնելու արդիւնաւետութիւնը, գոյութիւն ունեցող

Մոսկուան Դեռ Չի Արձագանքել Հայ Ներգաղթեալների Համար Վիզային Ռեժիմը Մեղմացնելու Խնդրանքին

«Զուարթնոց» օդակայանէն հայեր կը մեկնին դէպի Ռուսաստան եւ այլուր

Ազգային անվտանգութեան խորհրդի խօսնակ Արթուր Միսաքեանը «Ազատութեան» հետ զրոյցում հաստատեց ռուսական «Իզվեստիա» պարբերականի տեղեկութիւնն այն մասին, որ անվտանգութեան խորհրդի քարտուղար Արթուր Բաղդասարեանը օրերս նամակով դիմել է ռուսաստանցի իր գործընկեր Նիկոլայ Պատրուշեւին՝ ռուսական միգրացիոն օրէնսդրութեան մէջ փոփոխութիւն մտցնելու եւ Ռուսաստանում հայաստանցի ներգաղթեալների գտնուելու պայմանները մեղմացնելու խնդրանքով՝ հաշուի առնելով Մաքսային Միութեանն անդամակցելու Հայաստանի որոշումը:

Խօսքը Ռուսաստանում Յունուարի 1-ից գործող վիզային ռեժիմի մասին է, որով առանց պաշտօնական աշխատանքային պայմանագրերի սեզոնային աշխատանքի նպատակով Ռուսաստանի տարածքում գտնուող օտարերկրեայ քաղաքացիների համար սահմանուում է երկրում գտնուելու առաւելագոյնը 90-օրեայ ժամկէտ: Դրանից յետոյ նրանք առնուազն 90 օր պէտք է գտնուեն Ռուսաստանից դուրս, որից յետոյ կարող են կրկին վերադառնալ:

«Հայաստանն ըմբռնումով է վերաբերում ապօրինի միգրացիայի դէմ պայքարի ու ժողովրդային անվտանգութեամբ՝ Ռուսաստանի իշխանութիւնների գործադրած միջոցներին: Բայց դրանցում հաշուի

չեն առնում Մոսկուայի եւ Երեւանի ժամանակակից ինտեգրացիոն քաղաքականութեան որոշ կարեւոր երանգներ», - նամակում նշել է Բաղդասարեանը՝ ընդգծելով, որ Հայաստանն ու Ռուսաստանը ռազմավարական դաշնակիցներ են «եւ արդէն ոչ միայն ՀԱՊԿ-ի, այլ շուտով նաեւ Մաքսային Միութեան շրջանակներում»:

«Ռազմավարական գործընկերների, մասնաւորապէս Հայաստանի հետ Ռուսաստանը կարող է իրեն թոյլ տալ լիբերալ մօտեցում, ինչպէս, օրինակ, դա իր ներսում արել է Եւրամիութիւնը», - «Իզվեստիայի» փոխանցմամբ նշել է Բաղդասարեանը:

Արթուր Միսաքեանը փոխանցեց, որ Ռուսաստանի ազգային անվտանգութեան խորհուրդը դեռ չի արձագանքել նամակին, բայց հայկական կողմը ակնկալիքներ ունի:

«Խօսքը շատ լուրջ գործընթացի մասին է: Դա ռուսական կողմը ըստ հուլիսեան կը քննարկի, որոշակի շփումներ կը լինեն հայկական համապատասխան կառույցների հետ, խորհրդատուական որոշակի գործընթացներ կը լինեն: Դա, իհարկէ, մէկ-երկու օրուայ հարց չէ», - ասաց Միսաքեանը:

«Իզվեստիա»-ի տեղեկութիւններով, միգրացիոն խստացումը օրէնսդրութիւնը կ'անդրադառնայ Ռուսաստանում գտնուող շուրջ 2 միլիոն հայերի վրայ:

առաւելութիւնները դառնում են զրօ», - ասաց տնտեսագէտը:

Զեկոյցը փաստում է՝ Հայաստանի անդամակցութիւնը Մաքսային միութեանը կը հանգեցնի երկրի արտաքին առեւտրաշրջանառութեան փոփոխութեանը: Հայաստանի ազգային վիճակագրական ծառայութեան համաձայն, 2010թ. աւելացում էր վեր (այսինքն՝ Մաքսային միութեան գոյութեան ողջ ընթացքում) Հայաստանի արտաքին առեւտրաշրջանառութեան աւելի քան է-որդը տեղի է ունենում այդ միութեան անդամ չհանդիսացող երկրների հետ:

Զեկոյցը եւս մէկ ուշագրաւ դիտարկում է անում՝ «Խնդիրներ կ'առաջանան Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպութեան շրջանակում»: Մինչդեռ Հայաստանի իշխանութիւնները յայտարարում են, թէ ԱՀԿ-ի հետ խնդիրները դժուար թէ առաջանան, եւ իրենք պատրաստ են բանակցել:

Իսկ խնդիրները կարող են առաջանալ հետեւեալ պատճառով,

որի մասին խօսում է նաեւ գեկոյցը. դառնալով ԱՀԿ անդամ՝ Հայաստանը պարտաւորուել է ունենալ ցածր մաքսատուրքեր, մինչդեռ Մաքսային միութիւնում մաքսատուրքերի չափը միջինը երկու անգամ բարձր են հայաստանեանից: Ընդ որում, գեկոյցը նշում է, թէ ԱՀԿ-ի հետ տարուելիք բանակցութիւններում որպէս բանակցող կողմ այլեւս Հայաստանը հանդէս չի գալու, այլ հանդէս են գալու Մաքսային միութեան երկրները՝ «համախմբուած ձեւով»:

Ամփոփելով գեկոյցը նշում է, որ Մաքսային միութեանը անդամակցելը «կ'ամրապնդի Հայաստանի տնտեսական դիրքերը», սակայն ընդգծում է. - «Թէ որքանով կը յաջողուի օգտագործել այդ ներուժը, մեծամասամբ կախուած է առանցքային խնդիրների լուծումից՝ տրանսպորտ, էներգետիկա, վրաստանի միջով երկաթուղային ու ավտոմոբիլային արտահանում, [Հայաստանի] ներդրումային գրաւչութեան բարձրացում»:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ՍԴՅԿ ՀԱՅ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԸՆԿ. ՍԱՐՈ ՄԱՐՏԻՐԵԱՆԻ ՀԵՏ

Հարց. Վերջերս ֆրանսայի նախագահ Ֆրանսուա Հոլանտ պաշտոնական այցելուութիւն մը տուաւ Թուրքիա առաջին անգամ ըլլալով վերջին 22 տարուայ ընթացքին. ձեր կարծիքով ի՞նչ նպատակներ կը հետապնդէր այդ:

Այս այցելութիւնը կը միտէր ջերմացնել երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները, որոնք կը գտնուէին սառած վիճակի մէջ, Նիքոլա Սարքոզիի յառաջ քաշած տեսակէտներուն պատճառներով: 2007ի երրորդ եռամսեակէն ի վեր, Թուրքիոյ Եւրոպական Միութեան անդամակցութեան բանակցութիւններուն սառեցումը, որուն պատճառներն էին, առաջին՝ Կիպրական հարցը եւ երկրորդ՝ Հայոց Յեղափոխութեան Ժխտողականութեան դէմ օրէնքը, որ մետասաներորդ վայրկեանին կասեցուցաւ Ֆրանսական Սահմանադրական Խորհուրդին կողմէ:

Ֆրանսուա Հոլանտի այս ճամբորդութիւնը կը նկատուէր պատասխան մը Նիքոլա Սարքոզիի 2011 Հոկտեմբերին Հայաստան կատարած այցին եւ կը միտէր կանգնեցնել Թուրքիան վերանշեալ պատճառներուն վերաբերեալ սակայն զգուշաւոր ձեւով:

Հարց. նախագահ Ֆրանսուա Հոլանտ յայտնեց թէ դեմ է Թուրքիոյ անդամագրութեանը եւրոմիութեան:

Այո. ան թեր արտայայտուեցաւ Թուրքիոյ Եւրոպական Միութեան անդամակցութեան բանակցութիւններուն վերսկսման, այդ պայմանաւորելով ֆրանսայի մէջ կայանալիք հանրաքուէի մը, լաւ գիտնալով որ եթէ 2003ին ֆրանսացիներու 54%ը դէմ արտայայտուած էր Թուրքիոյ Եւրոպական Միութեան անդամակցութեան, այսօր այդ կը կազմէ 80%:

Հարց. Իսկ Հայկական Յեղափոխութեան ճանաչման գծով ռեւէ Եւրոմիութեանը կայի՞ն:

Ինչ կը վերաբերի Հայոց Յեղափոխութեան Ժխտողականութեան դէմ օրէնքին, ան կ'ըսէ, «Յիշողութեան դատարարականութիւնը պէտք է կատարուի», «Օրէնքը պէտք է գերակայէ», եւ կ'աւարտէ ըսելով «կարելին պիտի ընենք յարգելու համար մեր եւրոպական պարտադրանքը, որ 2008էն ի վեր կը պահանջէ իւրաքանչիւր անդամ երկրէ պատժել յեղափոխութեան ռճիրին Ժխտողականութիւնը, եւ պատշա-

ճեցնել զայն ֆրանսական օրէնսգիրքին, յարգելով համաշխարհային համաձայնութիւններն ու Սահմանադրական Խորհուրդին պահանջը»:

Ան, չափազանց ուշադիր էր: Չօգտագործելով «ցեղասպանութիւն» որակումը. փորձեց չվշտացնել Թուրքիան, հակառակ անոր որ նոյն ինքն Ֆրանսան, 2001 Յունուար 29ի օրէնքով ճանչցած էր Հայոց Յեղափոխութիւնը. նախագահը նաեւ հաստատեց թէ իրաւական գետնի վրայ կ'ուսումնասիրուի յեղափոխութեան Ժխտումը պատիժի ենթակիցութեան օրինագիծը:

Ֆրանսուա Հոլանտ փորձեց չվիրաւորել Թուրքիան, որուն հետ կը ցանկաջ տնտեսական, ուժանիւթի եւ փոխադրութեան պայմանագիրներ ստորագրել: Միւս կողմէ Հրանդ Տինքի այրիին՝ Բաքելին հանդիպելով, լուեկայն կառչած մնաց մարդկային իրաւանց սկզբունքներուն, խօսքի ազատութեան եւ յիշողութեան դատարարականութեան:

Հարց.- Ի՞նչ է Հայ Եւրոպական Խորհուրդին կեցուածքը այս մասին:

Բնականաբար Հայ Եւրոպական Խորհուրդը կը դատապարտէ որ Նախագահ Հոլանտի պատգամը ուղղուած Թուրքիոյ, աւելի բացայայտ եւ վճռական չէր. կը դատապարտէ Թուրքիոյ Եւրոպական Միութեան անդամակցութեան բանակցութիւններուն վերսկսումը, հակառակ անոր որ Թուրքիա գրաւած կը պահէ Կիպրոսի Եւրոպական Միութեան անդամ երկիրի մը տարածքին կէսը, որ Թուրքիա փակ կը պահէ իր սահմանը Հայաստանի հետ եւ կը շարունակէ Հայկական Յեղափոխութեան հանդէպ իր Ժխտողական քաղաքականութիւնը:

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

ՍԵՆՏԱԿԱՆ ԱՐԱԲԻԱ: ՀԱԿԱ-ԱՅԱԲԵԿՉԱԿԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

Տուպայէն ստացուած լուրերուն համաձայն Սէնտական Արաբիոյ Ապտալլա թագաւորը նոր հրամանագիր մը ստորագրած է, որուն համաձայն որեւէ քննադատական եւ վիճելի ելոյթ հակա-ահաբեկչական արարք կը նկատուի եւ ենթակա կ'ըլլայ դատաւարութեան: Նոր օրէնքի համաձայն վերոյիշեալ արարքը պետութեան դէմ ըմբոստութիւն եւ ահաբեկչական գործունէութիւն կը համարուի: Այսպիսով կ'արտօնուի ոստիկանութեան որպէսզի առանց հրամանագրի տուններու խուզարկութիւն կատարեն:

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԶԵՆՔԵՐՈՒ ՅՐԴ ԽՈՒՄԲԸ ՓՈՒՍԱԴՐՈՒՄ

Հոլանտական աղբիւրներու համաձայն Սուրիա երկրէն դուրս փոխադրած է քիմիական զէնքերու երրորդ խումբը, իսկ զէնքերու ուրիշ քանակութիւն մըն ալ կազմալուծուած է տեղւոյն վրայ: Նմանապէս Քիմիական զէնք արտադրող սուրիական գործարան մը քանդուած է: Նշենք նաեւ որ քիմիական զէնքերու արտասահման փոխադրութիւնը կատարուած է Լիբանանի վրայով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՆԱՊԱՐԱՆՄԱՆ ԽՂՈՒՄԻ ՎԻՃԱԿԸ

ՄԵԹՐ ՊԱՐԳԵՒԻ ԴԱԻԹԵԱՆ

Հայկական Վերածնունդ (Armenian Renaissance) շարժումի Թորոնթոյի շրջանակը, քանի մը հաւաքներ կազմակերպած էր անցեալին, բացատրելու եւ ներկայացնելու համար, թէ ինչպէս պիտեւք հայութիւնը կրնայ մասնակից դառնալ Հայաստանի մէջ տարրուող քաղաքացիական իրաւունքներու կամ բարենորոգումներու ձեռքբերման աշխատանքներու յաջողութեան մէջ:

Այս առնչութեամբ, եւ որպէսզի սիրելեք հայը տեղեակ դառնայ իր հայրենիքի մէջ կատարուող հայրենաքանդումի անտարբեր պետական կեցուածքին, Ուրբաթ օր, Յունուար 31-ի երեկոյեան ժամը ութին, Թորոնթոյի արուարձաններէն Րիչմոնտ Հիլ կոչուող շրջանի Եօթ Գիւնեմազ սրահին մէջ, Հայկական Վերածնունդը ցուցադրեց վաւերագրական ֆիլմ մը՝ «Հայաստանի Կոտորուող Ողնաշարը» անունով, որ պատրաստուած էր Հայաստանի բնապահպանման խղճալի վիճակով մտահոգ մարդոց կողմէ, որոնք կազմած են Համահայկական Բնապահպանութեան ձախտ (ՀԲՃ) կոչուող մարմին մը:

Ֆիլմը շատ ցաւալի իրավիճակի մը առջեւ կը դնէ հանդիսատեսը: Հայաստանի տարբեր շրջաններու մէջ կատարուող հանքային պեղումներու հետեւանքով ստեղծուած ահուկ վիճակ մը գոյութիւն ունի այսօր: Հայրենի գետեր եւ հովիտներ, կանաչապատ արտեր, հանքագործողներ, արածող մաստու եւ կաթնատու կենդանիներ, հանքերու արտադրած կամ արձակած թունաւոր հոսանքներու (Carcinogenic by-products) պատճառով վիճակուած են փճանալու կամ մեռնելու, որպէս հետեւանք պետութեան սանձարձակ եւ անհոգ քաղաքականութեան:

ՀԲՃ-ի խօսնակներէն Սիւզի Պետրոսեանը եղածը կը բնութագրէ որպէս "շարունակութիւն ցեղասպանութեան": Մորթային (dermatological), ջրազրգուական (neurological), շնչառական (respiratory), եւ քաղցկեղի (cancerous) այլազան հիւանդութիւններ նշմարելի թափով կ'աճին հայրենի բնակչութեան մօտ որպէս հետեւանք այդ թունաւոր հոսանքներէն ծնած վիճակին եւ մթնոլորտին:

ԵԳԻՊՏՈՍ

Եգիպտոսի դատական իշխանութիւններու համաձայն, Փետրուարի 20ին պիտի սկսի քաննելու դատաւարութիւնը: Անոնք կ'ամբաստանուին տերորիստներու խումբի մը մասնակցած ըլլալու մեղաւորութեամբ: Անոնց մէջ կան չորս օտարահայտակներ, որոնք գործակցած են Քաթարի մէջ հաստատուած «Ալ Ճազիրա» տեղեկատու գործակալութեան հետ: Ամբաստանեալները կը մեղադրուին տերորիստական խումբի մը մասնակցած ըլլալու եւ երկիր ապահովութիւնը վտանգած ըլլալու յանցանքով:

Ամբաստանեալներէն ութը հոգի արդէն բանտարկուած են իսկ մնացեալ 12 անձերը պիտի դատուին ի բացակայութեան:

«Ալ Ճազիրա» բացայայտութիւնը կը հերքէ եղած ամբաստանութիւնները, յայտնելով թէ վերոյիշեալ լրագրողները իրենց պարտականութիւնները կը կատարէին միասին:

ԼԻԲԱՆԱՆ: ՀՐԹԻՈՆԵՐ ԱՐՉԱՎՈՒՄԸ ԴԵՊԻ ԻՍՐԱՅԷԼ

Միջազգային լրատու գործակալութեանց համաձայն անցեալ շաբաթավերջին Հարաւային Լիբանանէն հրթիռներ արձակուած են դէպի Հիւսիսային Իսրայէլ: Իսկ փոխադարձաբար Իսրայէլ հարուածած է Ռաշայայի շրջանը:

Միւս կողմէ Լիբանանի առժամեայ վարչապետ Նէժիպ Միզաթի, Սոչիի մէջ ողիմպիական խաղերու բացման արարողութեան ներկայ գտնուելէ ետք, այժմ Պէյրութ վերադարձած է եւ կը զբաղի նոր դաշինքի վերակազմութեան հարցով:

Ֆիլմը ցոյց կու տայ թէ ով կը շահագործէ եւ ինչպէս կը շահագործուի մեր հայրենիքի բնական հարստութիւնը. ցոյց կու տայ թէ ինչ տեսակ մթնոլորտային հարցեր կը ծագին եւ առողջապահական խնդիրներ կը բարդուին որպէս հետեւանք Հայաստանի բնական հանքային հարստութեան ծայրայեղ եղանակի շահագործումէն. եւ կը խօսի թէ ինչու՞ ոչ պետական հանքային ընկերութիւններ արագօրէն կ'աճեցնեն իրենց պեղումները:

Ընկերային եւ տնտեսական մարզերու մէջ արձանագրուած վնասներու շարքին կը նկատուի:

Հողատարածքի բռնի վաճառքը հանքային ընկերութիւններուն կողմէ առանց պատշաճ եւ արդար հատուցումի:

Բացարձակ անտեսում տեղական արժէքի եւ ապրելակերպի, հանքային ընկերութիւններու կողմէ:

Հանքագործներու եւ տեղացի բնակիչներու առողջապահական կամ բժշկական ապահովագրութեան չգոյութիւն:

Բնակարաններու արժէքագրուում պայթումներէն եւ տեւական շարժումներէն յառաջացած քանդումի պատճառաւ:

Այսպիսի ահուկի ազգային աղէտի առաջը առնելու համար, ֆիլմը պատրաստող բնութագրական ճակատը (ՀԲՃ) ահազանգ կը հնչեցնէ, պահանջելով որ բոլոր հանք արտադրող ընկերութիւններու արտօնագրերը վերատեսութեան ենթարկուին, եւ հաշիւ կատարուի անկախ եւ անկողմնակալ մասնագէտներու կողմէ ճշդելու համար ծախսերն ու շահերը ամէն մէկ հանքային գործողութեան: Եւ վերջապէս, կ'առաջարկուի որ լրիւ եւ ամբողջական ուսումնասիրութիւն կատարուի որդեգրելու համար ազգային շահերով գործող աշխատածեւ մը, որ լաւագոյն ձեւով շահագործէ մեր հանքային հարստութիւնը:

Ֆիլմի ցուցադրութեան Ներկայ եղողները ինձի պէս, կը խորհիմ որ գլխահակ դուրս գալով սրահէն, հարց տուին թէ ինչպէ՞ս կրնային որպէս սիրելեք հայութեան պատշաճ բնապահպանման ճակատ կազմող մեր հայրենի եղբայրներուն, ինչ որ կը փափաքին մեզի մղել տալ Հայկական Վերածնունդի մարդիկը Թորոնթոյի: Արդեօք ինչպէ՞ս...

«ՔՈՉԱՐԵԱՆԻ 10 ՏԱՐԻՆԵՐԸ ՄԵՋ ՀԱՄԱՐ ԿՈՐՍՈՒԱԾ, ՆՈՅՆԻՍԿ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐ ԷՆ՝ Ե՛Ւ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՏԵՍԱԿԵՏԻՑ Ե՛Ւ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ»

«Իրատես de facto»-ի գրուցա-կիցն է 1994-1997 թուականներին ՀՀ նախագահի առաջ խորհրդակցական ԺԻՐԱՅՐ ԼԻՊԱՐԻՏԵԱՆԸ:

-Հայաստանը արագ քայլերով գնում է դեպի ՄՄ այն պարագայում, երբ անգամ որոշ ռուս պաշտոնեաներ իրենք էլ զարմացած են Հայաստանի վազքից: Ըստ Ձեզ, ի՞նչ է այսօր տեղի ունենում, այս շտապողականությունը ինչն է պայմանավորում:

-Հայաստանի այսօրուայ իշխանությունները ԼՂ-ի իշխանությունների հետ Հայաստանի անկախությունն ու ԼՂ-ի ճակատագիրը գործնականում յանձնում են Ռուսաստանին եւ դա անում են որպէս կաշառք: Սա քաղաքական մշակույթի ոճ է եւ ոչ թէ պետությունների միջև որեւէ ձեւի բանակցութեան:

-Մաքսայնացուելու ընթացքին զուգահեռ խօսում եւ Լատվյճանի՝ Հայաստանի վրայ հնարաւոր յարձակման մասին, որը հրահրում է Ռուսաստանը, եւ որն այնքան էլ անհավանական չէ: Ստացում է, որ ՄՄ-ին անդամագրուելը անվտանգութեան հետ կապ չունի:

-Մենք ծանօթ էինք այն վտանգներին, որոնց մեր պետությունը դիմագրաւում էր: Դրա համար էլ Ռուսաստանի հետ ունենք պաշտպանութեան ուժեղ պայմանագիր ու պայմանաւորութեան թիւեր: Այդ ի՞նչ նոր վտանգ էր, որը մեզ պարտադրում էր նման զիջումներ անել: Ճիշտ կը լինէր, որ ովքեր խօսում են անվտանգութեան գործօնի մասին, պարզաբանեն այդ նոր վտանգի էությունը:

Կաշառք է գնում: Այլ կերպ դժուար է բացատրել այս նոր զիջումները: Սերժ Սարգսեանը ՄՄ-ի մեր անդամակցութիւնը կապեց անվտանգութեան գործօնին: Իսկ ի՞նչ էր պատահելու: Թուրքիան յարձակուելու էր Հայաստանի վրայ ու Ռուսաստանը մերժելու էր կատարել ՀՀ-ի նկատմամբ իր յանձնառութիւնները: Կամ Ատրպէյճանը յարձակուելու էր ԼՂ-ի վրայ ու Ռուսաստանը նրան եւս 4 մլրդ տոլարի գէ՞նք էր վաճառելու: Բայց Թուրքիան չէր յարձակուում, իսկ Ռուսաստանն էլ երբեք Ղարաբաղը մեզ չի խոստացել ու չի խոստանալու: Բազարի մակարդակը, որը տեղի է ունեցել, պահանջում է, որ մեր իշխանությունները յստակօրէն ասեն, թէ որն է այդ վտանգը եւ որտեղից է սպասուում: Առայժմ տպաւորութիւնն է, թէ դա միմիայն Մոսկուայից եկած սպառնալիք էր, եւ մերոնք փորձում են պարզապէս կաշառել Ռուսաստանին: Սակայն այդ երկիրը շատ աւելի մեծ ինքնասիրութիւն ունի կաշառք ընդունելու համար: Այն, ինչ տալիս ենք, նա համարում է իր բնական իրաւունքը:

ՀՀ իշխանությունների մօտեցումը անդունդի եզրին հասած մարդու վերաբերմունք է, սակայն մարդու, ով 15 տարի է՝ մերժում էր, որ քայլում է դէպի անդունդ կամ որ նոյնիսկ չէր ընդունում, թէ անդունդ կար մի քանի քայլ անդին: Այդ բոլորը գործող նախագահն անում է իշխանութիւնը պահելու եւ ոչ թէ որեւէ հարց լուծելու համար, իսկ Ռուսաստանի համար սա պետական քաղաքականութեան հարց է: Ռուսաստանի պարտադրած դաժան պայմանները, հարաւոր է, բխում են իր շահերից: Սակայն եթէ իր շահերի պատճառով նա նման պայմաններ է պար-

տադրում իր «դաշնակցին», դա մտածելու տեղիք է տալիս:

-Ինչպէ՞ս հասանք այստեղ: Սխալ հաշուարկների արդիւնք էր, թէ՛ սխալ դիւանագիտութեան:

-Վերջին 15 տարիներին մեր իշխանությունները հետեւեցին մի նոր ուղղութեան: Ի տարբերութիւն առաջին նախագահի շրջանի ղեկավարութեան, նոր իշխանաւորները վստահ էին, որ մենք ունենք բոլոր միջոցները պահելու այն, ինչ ձեռք էինք բերել մինչ այդ. ՀՀ-ի անկախութիւնը, ԼՂ-ն եւ նրա շրջակայ տարածքները, էներգետիկ ու տնտեսական ճգնաժամերի մասնակի կամ ամբողջական յաղթահարումը, ու այդ բոլորին աւելացնելու տնտեսական երկարաժամկետ աճ: Աւելին՝ նրանք վստահ էին, որ դա կարելի էր անել առանց որեւէ հարց լուծելու Ատրպէյճանի ու Թուրքիայի հետ, առանց մասնակցելու տարածաշրջանի հարցերի լուծմանը կամ տարածաշրջանը ներառող ծրագրերի մասնակցութեան:

Յստակ է, որ վերջին 15 տարիների քաղաքականութիւնը ձախողուած է: Տարբեր կողմեր՝ արեւմտեան, ռուսական, թերեւս նաեւ իրանական, որոնց շահերը համընկնում էին քաղաքական ամբիցիա ունեցող մեր ներքին որոշ ուժերի շահերի հետ, ապահովեցին, որ այս սխալ հաշուարկ արած ու Հայաստանի շահերին վնասակար քաղաքականութիւն հետապնդող մարդիկ շարունակեն մնալ իշխանութեան գլուխ: Որքան ժամանակ որ այդ դրսի ուժերը կարող էին շահագործել ներսինների տեղայնացած ու իշխանական շահերը, այդ համագործակցութիւնը հնարաւոր էր:

Հարցը մեր դիւանագէտների պրոֆեսիոնալիզմի պակասը չէ, այլ այն, թէ նրանք ինչ պատուէր էին ստացել իրենց ղեկավարներից: Փաստն այն է, որ հասել ենք այնտեղ, որ, ինչպէս քանիցս ասել եմ, Հայաստանն արդէն այլընտրանքներ չի տեսնում արտաքին քաղաքականութեան մէջ: Երբ այլընտրանք չունենք, նշանակում է այլեւս կարիք չունենք դիւանագիտութեան ու դիւանագէտների, որովհետեւ այլեւս կարիք չունենք արտաքին քաղաքականութեան:

-Սա նշանակում է, որ մտել ենք փակուղի: Այլեւս անելիք չունենք, Հայաստանը որպէս արտաքին քաղաքական ինքնուրոյն միաւոր այլեւս արժէք չի՞ ներկայացնում:

-Ոչ, այդպէս չեմ կարծում, սակայն, որպէսզի դուրս գանք այս իրավիճակից, անհրաժեշտ է մեր վերջին տարիների սխալներին անդրադառնալու քաջութիւնն ունենալ: Առաջին. պէտք է լուծէինք մեր

հարցերը մեր հարեւանների հետ՝ նուազեցնելով նրանց կողմից վտանգներն ու Ռուսաստանից կամ որեւէ այլ պետութիւնից խոր կախուած լինելու անհրաժեշտութիւնը: Երկրորդ. պէտք է յստակ տեսնել, որ կոմպլեքսներարութեան յրացքը, որը Քոչարեանի արտաքին քաղաքականութեան «մեծ գիւտն» էր՝ Ռուսաստանից կը ստանանք անվտանգութիւն եւ Արեւմուտքից՝ տնտեսական զարգացում, մի մեծ փուշիկ էր:

Այսօրուայ անվտանգութեան համակարգ ատուածը անվտանգութիւն չէ, երբ իրականում նուազագոյն ճնշման տակ տալիս ենք մի յաւելեալ բան, որը մեզ համար բացարձակ արժէք պիտի լինէր: Այսօր անվտանգութեան համակարգ ենք անուանում մի հասկացութիւն, որը իրականութեան մէջ ռեֆլեքսիւ մտավորժանք է: Անվտանգութիւն ասուածը այնքան ենք պարզեցրել, որ կարելի է երկու բառով ներկայացնել. ցեղասպանութիւնից՝ Ռուսաստան: Այնքան պարզ է, որ չի յոգնեցնում միտքը, մեր չարչրկուած միտքը: Այդ բառակապակցութիւնը մեր յոգնած ուղեղներին ու անաւարտ պայքարներին տալիս է մի նոր հանգստութիւն: Հանգստութիւն, որն այս առումով կարծես ունէինք սովեթի ժամանակ՝ գոնէ արտաքին հարցերի կապակցութեամբ:

-Եւ, ուրեմն, հարց է ծագում, որը գուցէ տրիվիալ թուայ. ո՞րն է ելքը:

-Երկու ձեւ կայ, ըստ իս: Առաջին. իշխանությունները կը փոխուեն, որը լուրջ փոփոխութիւն կը մտցնի արտաքին քաղաքականութեան ու անվտանգութեան մօտեցումների մէջ: Երկրորդ. Սերժ Սարգսեանն ինքը կը համոզուի ու իր շրջակային կը համոզի, որ այս կուրացած քաղաքականութիւնը շարունակելու պարագայում նրանք երկիրն ու ժողովուրդը տանելու են անյուսուլթեան, ծայրայեղ գաղափարախօսութիւնների զարգացման, ըստ էության, անկախութեան կորստի եւ լայն իմաստով՝ մեր ժողովրդի ստորացման: Եթէ նա հասնի նման զգացողութեան, կը հրաւիրի մի պետական մակարդակի ու պետական մտածողութեամբ խորհրդակցութիւն, որպէսզի երկիրը միասնաբար դուրս գայ այս իրավիճակից: Այս գաղափարի մասնաձեւերի մէջ չեմ մտնում, թէ եւ իմ կարողութեան սահմանների մէջ լրջօրէն մտածել եմ այդ մասին: Նաեւ մի հարցրէք, թէ այս երկու լուծումների հաւանականութիւնները որքան են:

Հիմնական հարցը այսօր հետեւեալն է. կարո՞ղ են 2014-ի մեր իշխանաւորներն ու նրանց հակառակորդները անել այն, ինչ մի հազարամեակ, նոյնիսկ 1500 տարի առաջ մեր թագաւորները, իշխաններն ու կաթողիկոսները չկարողացան անել: Այն է՝ վերանալ իրենց անմիջական, ինստիտուցիոնալ, մասնաւոր շահերից ու մտածել պետականօրէն՝ ի շահ մի պետութեան, ինչը, ի վերջոյ, ծառայի ժողովրդին:

-Իսկ որտե՞ղ է սփիւռքը այս բոլորի մէջ: Սփիւռքը լուր է, կարծես իր երազների հայրենիքը դրախտավայր դառնալու ճանապարհին է: Սփիւռքի լուրիւնը արդէն քաղաքացու է, որ հաշտ է հայաստանեան իրավիճակի հետ:

-Սփիւռքի կառույցներն ու կազմակերպութիւններն լուր թիւնը

մարդու ականջ է խլացնում: Ո՞ւր են այն մարդիկ ու կազմակերպութիւնները, որոնք մի 15-20 տարի առաջ աղմուկ էին բարձրացնում ամենամանր հարցի կապակցութեամբ անգամ: Ո՞ւր են այն շքանշանակիրները, ում համար ստեղծուել է սփիւռքի նախարարութիւնը, այն մարդիկ, ովքեր պետութիւնից ստացել են պատիւները, բայց այսօր լուր էն, երբ այս իշխանութիւնները ծախում են պետութիւնն ու պատանդ դարձնում այն ժողովրդին, ում համար այդ պետութիւնն ստեղծուել է:

Ինձ համար բացատրութիւնը պարզ է. երբ հարցը վերաբերում է Ռուսաստանին, սփիւռքը անմիջապէս փոխում է, այսպէս ասած, իր «software»-ն ու ենթարկում մի այլ տրամաբանութեան, որը շատ մտածել չի պահանջում: Երբ լուր էն քեզ հարցապանութիւն-անվտանգութիւն-Ռուսաստան բառակապակցութիւնը, ոտքներս թուլանում են, դատողութիւնը՝ առկախում: Մեզ լաւ են պատրաստել, մենք էլ լաւ սովորել ենք: Մանաւանդ սովորել ենք այդ բոլոր հակասութիւնները համադրել ինչ-որ ազգային, սուպերպատրիոտիզմի, անվտանգութեան իդեոլոգիայի վերածուած բանաձեւերի մէջ: Բայց դրանք քաղաքականութիւն կամ դիւանագիտութիւն կարող են դառնալ միայն ի հեճուկա մեր պետականութեան ու ժողովրդի շահերի:

Ռուսաստանին թէ՛ թերագնահատելը, թէ՛ գերագնահատելը մեզ հասցնում են մեր շահերի ու ռազմավարութեան սխալ գնահատման կամ ձեւաւորման, որը վնասում է մեզ: Նոյնքան վնասակար է ինքներս մեզ թերագնահատելը: Սակայն կարծես սփիւռքը վերադառնում է 1980-ականների հոգեբանութեանը, որը թելադրում էր, թէ Ռուսաստանից դուրս՝ «չիք փրկութիւն»: Դա չէ՞ր գլխաւոր պատճառը, որ սփիւռքի մի կարեւոր, յատկապէս կազմակերպուած մասը 1988-1991 թուրերին դէմ էր Հայաստանի անկախութեանը: Սփիւռքին անհրաժեշտ էր լուծել ոչ թէ Հայաստանի եւ Հայաստանի ժողովրդի ապագան, այլ այն հոգեբանական հակասական իրավիճակները, որոնց դէմ հանդիման էր կանգնել իր նիւթական ու կառուցային հարցերը լուծելուց յետոյ: Այսինքն՝ ինչպէս զգալ լաւ էր նոյնիսկ այդ դատի պաշտպան եւ միեւնոյն ժամանակ մնալ սփիւռք, մնալ սփիւռքում ու վայելել նրա առաւելութիւնները՝ առանց պատասխանատուութիւն վերցնելու: Սփիւռքին պէտք էր պարզ բանաձեւ, եւ այդ լուծումը նրան առաջարկուել էր Ռուսաստանի պատկերով: Իսկ հիմա կարծես սփիւռքը վերընկալում է այդ նոյն լուծումը: Մէկ անգամ եւս սփիւռքը որպէս քաղաքականապէս մտածող գործօն անդամաւորուած է եւ ասելիք չունի:

-Սեկ միջանկեալ հարց ունեմ, որն անցած տարուայ վերջին խօսակցութիւնների տեղիք տուեց Հայաստանում: Թուրքիայի «Ազգային շարժում» կուսակցութեան փոխնախագահ Թուրքուլ Թիւրքեզն ի պատասխան իր հօր՝ Արփարալան Թիւրքեզի հասցեին հնչած մեղադրանքների, թէ վերջինս 1993-ին հանդիպել է Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի հետ, ասել էր իբր այդ ժամանակ իր հայրը Տէր-

ԱԶԵՐԻՆԵՐԻ ՈՍԿՈՒ ՓԱՅԼՆ ԷԼ ՍԵՒ Է

ՍԱՄՈՒՅԼ ԿՈՍԵԱՆ

Ազերիների կառավարութեան տարրուայ անդրանիկ նիտում Ալի-եւի հերթական ելոյթը, բացի ադրբեյջանական ոճի ստանդարտ մեկնաբանութիւններից, այս անգամ այլ դրսեւորումներ էլ ունէր, ըստ որի՝ դարաբաղեան հակամարտութեան հետ կապուած՝ «որոշակի յոյսեր, որոշակի լաւատեսական պահեր կան, եթէ Հայաստանում գերակշռեն իրատեսական մտեցումները» իրատեսականի պարագայում նկատի ունենալով, որ Հայաստանը «պէտք է յենուի իրականութեան, իրական ուժերի չարաբերակցութեան վրայ, իսկ Ատրպէյջանի աճող հզօրութիւնը այստեղ իր դերն է խաղում եւ խաղալու է», որ երկու երկրների միջեւ համեմատութիւն անցկացնելու դէպքում իր երկրի առաւելութիւնը զգալի է բոլոր ոլորտներում:

Հետեւելով Ալիեւի տրամաբանութեանը՝ պիտի ենթադրել, որ ապագայում թելադրող Ատրպէյջանն է լինելու, քանի որ իրենք ուժեղանում են, Հայաստանը թուլանում է... Արդեօք իրականութիւնը համարժէ՞ք է Պաքուի իշխանութեան լաւատեսութեանը, իրականութիւն, որը մի շարք իշխանաւորների կողմից որպէս ատրպէյջանական ժողովրդի «ոսկէ դարաշրջան» է որակուած: «Մինվաչազ» ատրպէյջանական պորտալի իր յօդուածում Զիյադ Գարախանլին հարցնում է, թէ ինչպէս են «Գուբա եւ իսմայիլ քաղաքների սոցիալական անկարգութիւններն ու դժգոհ քաղաքացիների բազմամարդ բողոքները համադրուած «ոսկէ» համոզմունքի հետ: Ինչպէ՞ս կարելի է ներկայիս ժամանակահատուածն անուանել «ոսկէ դարաշրջան», երբ Ատրպէյջանի միլիոնաւոր քաղաքացիներ գումար հաշթայթելու, աշխատանք գտնելու եւ լաւ կեանքով ապրելու համար ստիպուած են դեգերել տարբեր երկրներում: «Ոսկէ դար» ապրող երկրում որտեղից այսքան մուրացկաններ, աղքատներ, անօթեւաններ, գործազուրկներ, հարբեցողներ, թմրամոլներ, մարմնավաճառներ, հանցագործներ եւ այլք:

Որտեղից այսքան սուր բեւեռացում: Յօդուածում նշում է, որ Սպանիայում, Անգլիայում եւ այլ երկրներում «ոսկէ դարաշրջան» ընդունուած է անուանել բարգաւաճման եւ ռազմական յաղթանակների ժամանակաշրջանը, իսկ Ադրբեյջանը պարտուել է պատերազմում: Ուաշինգտոնի համալսարանի դասախօս, անկախ հետազօտող Քեթի Պիրան էլ, օգտագործելով Կովկասեան բարոմետրի (CB) տուեալները, գրում է, որ Ատրպէյջանի բնակչութեան 50%-ից աւելին ստիպուած է անդամթերքը պարտքով գնել: 2012 թ. տուեալներով՝ Ադրբեյջանում հարցմանը մասնակցած մարդկանց 17%-ը ստիպուած է ամէն ամիս պարտքեր անել մթերք գնելու համար, 1,2%-ը՝ ամէն շաբաթ, 8%-ը՝ երկու շաբաթը մէկ, 25,8%-ը՝ ժամանակ առ ժամանակ: Իսկ ըստ «Դալգա» երիտասարդական շարժման ղեկավար Հաջի Զէյնալիի յատարարութեան՝ նոր տարրուայ 18 օրերի ընթացքում Ատրպէյջանում 18 ինքնասպանութիւն է եղել:

«Այս իրավիճակը նշանակում է, որ երկրում լուրջ սոցիալական խնդիրներ կան: Մենք պահանջում ենք, որ պետութիւնը հոգ

տանի իր քաղաքացիների նկատմամբ»,- ասել է նա: Թոււմ է՝ նաւթադոլարներից ստացուող ասուլի եկամուտների պարագայում իրավիճակը այլ նկարագիր պիտի ունենար, սակայն ինչպէս ներկայացնում է նոյն Գարախանլին. «Թէ՛ սեւ ոսկին, թէ՛ Մենդելեւի աղիւսակի ոսկին այնպէս է պտտել մեր իշխանութեան ներկայացուցիչների գլուխները, որ որոշել են իրենց «ոսկէ ճակատագիրը» փաթաթել ամբողջ ադրբեյջանական բնակչութեան վրայ: Ուղղակի ծիծաղելի է»: Իրականում ազերիները պատրաստուած են նոր պատերազմի՝ երկրի սոցիալական վիճակի բարձրիթողի լինելը պայմանաւորելով պատերազմի նախապատրաստութեամբ:

Որքան էլ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահները կոչ են անում գերծ մնալ այնպիսի քայլերից ու յայտարարութիւններից,

որոնք կարող են լրացուցիչ լարուածութիւն առաջացնել, ազերիները, հաւատարիմ իրենց արկածախնդրութեանը, շարունակում են սադրանքների գնալ՝ բոլոր հնարաւոր ու ստոր միջոցներով բորբոքելով սպասուելիք պատերազմի կրակը: «Ղարաբաղի հարցը կարելի է լուծել այլընտրանքային ճանապարհով՝ ռազմական, չկայ այլ ճանապարհ, ինչը թոյլ կը տայ Ատրպէյջանին՝ հասնելու ցանկալի արդիւնքի», - եզրակացնում է Ատրպէյջանի Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցութեան նախագահ՝ Արագ Ալիզադէն: Միայն անհասկանալի է, թէ երկրում կուտակուած ասուլի դժգոհութիւնը ինչպէս է «հայրենասիրութեան» փոխարկուելու նրանց մէջ, ում օգնութեամբ Ալիեւը փորձում է պատերազմել ու յաղթանակներ տօնել:

Ատրպէյջան գորակոչի ու մոբիլիզացիայի պետական ծառայութիւնը հրապարակել է 1991-94 թթ. Ղարաբաղում մարտական գործո-

ղութիւններին մասնակցածների ու զոհերի թիւը, ըստ որի՝ Արցախեան պատերազմի ժամանակ ատրպէյջանական կողմը 11 557 զոհ է ունեցել: Սակայն հայ փորձագէտները նշում են, որ զոհուածների իրական թիւը գրեթէ երեք անգամ աւելի է, եւ Բաքուի հերթական կեղծիքը սեփական հասարակութեանը ապացուցելն է, թէ ինչքան քիչ կորուստներ են ունեցել նախորդ պատերազմի ժամանակ: Նման ստահոտ յայտարարութիւններով ու սահմանային սադրանքներով Ատրպէյջանը ոչ միայն չի նպաստում վիճենայի հանդիպումից յետոյ ստեղծուած լաւատեսութեան շարունակականութեանը, այլեւ հարցականի տակ է դնում հետագայ հանդիպումներում դրական տեղաշարժ արձանագրելու հնարաւորութիւնը եւ ամենակարեւորը:

Հնարաւոր է, որ Հայաստանը «թուլանում» է, բայց նաեւ փաստ

Շար.ք էջ 18

Come celebrate
Valentine's Day
at **The Stage**
Mediterranean Fusion Restaurant
546 S. Fernando Blvd., Burbank, CA 91502
Friday, February 14, 2014
at 7:30 in the evening

*Fantastic Food
Great Entertainment
Lovely Atmosphere*

Donation \$50
For reservations call
Lena (818) 395-7967

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԲԻՈՒՄ «ՍԻՐՈՒՆ ՏԱՌԵՐ» ԳՐՔԻ ՇՆՈՐՀԱՆԴԵՍ-ԳԻՆԵՁՕՆԻ ԱՌԻԹՈՎ

Ռ. ԿՈՐԻԻՆ

Հայ արուեստագետի մեծարման հանդիսություն էր կազմակերպուել Գլենդեյլի կենտրոնական գրադարանի դահլիճում 2014, փետրուար 5-ի երեկոյան Սիրուն Երէցեանի «Սիրուն տառեր» հայ գլխազարդագրութիւն անցեալէն ներկայ՝ ապագային համար գրքի հրատարակութեան առիթով շնորհանդէս-գինեձօն: Դահլիճը ծայրէ-ծայր հագեցուած էր ընտրանի արուեստասէր հանդիսականներով՝ բարձրաստիճան հոգեւորականներ, Գլենդեյլի քաղաքապետարանի պաշտօնեաներ, ազգային եւ հասարակական գործիչներ, գրող-մտաւորականներ եւ հարազատ բարեկամներ:

Հրաշալի մի գիրք բարձրարուեստ նախագարդուած էջերով տպագրութիւն անգլերէն լեզուի բացատրութիւններով, ըստ «Ապրիլ» գրախանութի տեղեկատուութեան՝ «Սիրուն Տառեր»-ու «Գրքի կողքը բանալով կը գտնուի գեղագիտական արտայայտութեանց ու փարթամ գոյներու գանձ մը աւելի քան 850 հայ գլխազարդագրերով, որոնց 248-ը նկարիչին հեղինակութիւնն են եւ բոլորն ալ իրագործուած են մանրանկարներով, զարդարումներով եւ խորթափանց հմտութեամբ»: Գիրքն իր գեղանկար էջերում ընդգրկում է մեր անցեալի պատմութեան մանրանկարչութիւններ, ապա հեղինակի գրչին պատկանող մեր ոսկեդարի լեզուի տարբեր գեղանկարչութեամբ կերպանաւորուած գլխատառտեսակներով, նաեւ՝ օտար լեզուեան տառատեսակներ զարդանախշերով:

Երեկոն լուսաւորուել է առինքնող էր դարձել արուեստի գեղատեսիլ պատաստներով դահլի-

ճի շուրջ բոլորքում՝ մանրանկարչութեան եւ կերպարուեստի գործերով: Այո՛, արդարեւ գեղանկարչութեան գոհարներ: Հեղինակը Սիրուն անունով հայտնի, Սիրուն անունով հայ մայր, Սիրուն անունով երկնածիր արուեստագետ, Աստուածատուր կեանքը գերարժեքուած ու արդարացրած մարդ-էակ:

Հանդէսը մեկնարկուեց Առաջնորդ Սրբազանների՝ Յովնան Արք. Տէրտէրեանի եւ Մուշեղ Արք. Մարտիրոսեանի աղօթքներով, այնուհետեւ հանդիսավարեց հեղինակի որդին՝ Առնօ Երէցեանը, որը բարիգալստեան հակիրճ բառերով շնորհակալութիւն յայտնեց ներկայութիւնը հանդիսականների, ապա հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով մեկնաբանութիւններ տուեց ցուցադրուող տեսասալիկի միջոցով յաջորդաբար երեւացող գրքի նկարների մասին, բաւական հետաքրքիր տեղեկութիւններ փոխանցուեց Սիրունի արուեստի աշխատասիրութեան, մեր մշակոյթին նուիրուած նրա անբասիր սիրոյ մասին: Հանդիսավարի հրաւերով դրուատանքի, գնահատանքի եւ երախտիքի ելույթներ ունեցան՝ սրբազանները պատուազրեւով արժեւորելով հեղինակի շնորհակալ նուիրուածութիւնն ու աշխատանքը: Շնորհաւորանքի եւ շնորհակալութեան խօսք ասաց Գլենդեյլի քաղաքապետարանի խորհրդի անդամ՝ պրն. Արա Նաջարեանը:

Վերլուծական գրութիւններով ելույթ ունեցան՝ հայկական ուսումնասիրութեանց բանասէր եւ երաժշտագետ Վահէ Մանկրեանը հայերէն լեզուով, գրաֆիստ Հերի Մեսրոպեան՝ անգլերէն լեզուով: Դաշնամուրի

Շար.ը էջ 18

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐԽԻՒՆԵՐԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հայկական ցեղասպանութեան 100 ամեակին ընդառաջ, Կիրակի, 19 Յունուար 2014 թուին, Քրեանթա Հովիտի Հայց. Առաք. Ս. Եկեղեցուց Դաստիարակչական Յանձնախումբին կազմակերպած այս տարուան անդրանիկ դասախօսութիւնը նուիրուած էր պահանջատէր հայորդիները մօտէն հետաքրքրող վաւերագրական խիստ կարեւոր նիւթի մը՝ «Միջին Արեւելքի հայկական արխիւները հայկական ցեղասպանութեան մասին»: Դասախօսն էր հանրաճանաչ՝ դոկտ. Վահրամ Շէմմասեան:

Բացման խօսքով հանդէս եկաւ Դոկտ. Զարմինէ Նաքաշեան, որ յանուն եկեղեցուց Դաստիարակչական Յանձնախումբին նախ ողջունեց ներկայները, ապա հակիրճ ձեւով ներկայացուց օրուան դասախօս՝ Դոկտ. Շէմմասեանը, որ գործակից փրոֆեսոր է (Associate Professor) եւ վարիչը՝ Հայկական Ուսմանց Մրազրին, Ժամանակակից եւ Դասական Լեզուներու եւ Գրականութեանց բաժանմունքին ներս՝ Քալիֆորնիոյ Northridge-ի Պետական Համալսարանին մէջ: Ունի Ph. D. պատմութեան ճիւղին մէջ Քալիֆորնիոյ Համալսարանին՝ Los Angeles (UCLA): Ան Հայաստանի Սփիւռքի Նախարարութեան կողմէ պարգևատրուած է «Ուրիշամ Սարոյեան» շքանշանով:

Յարգարժան դասախօսը նախ շնորհակալական եւ գնահատական խօսքեր ուղղեց եկեղեցուց Դաստիարակչական Յանձնախումբին այս գեղեցիկ միջոցառման եւ հրաւերին համար: Ան իր դասախօսութիւնը սկսաւ նախ բացատրելով «արխիւ» բառը, որ հին յունական «arkheion» բառն է ու կը նշանակէ կառավարատուն կամ հանրային շէնք՝ ուր կը պահուին արձանագ-

րութիւններ, վաւերական փաստաթղթեր, եւ այլն: Իսկ ցեղասպանութեան արխիւները որոնք տարածուած են աշխարհով մէկ, կը բաժնուին երկուքի՝ հայկական եւ օտար արխիւներ. իսկ հայկականը՝ Հայաստանի եւ սփիւռքի մէջ գոյութիւն ունեցող արխիւներու:

Դասախօսութեան աշխարհագրական ոլորտը կը կազմէր Յեղասպանութեան թատերաբեմը հանդիսացող Միջին Արեւելքի արխիւները, ուր գոյութիւն ունին հայկական ցեղասպանութեան վերաբերող հարուստ տուեալներ: Դասախօսութեան ընթացքին մանրագնանքն քննարկուեցան Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանի եւ Հ.Բ.Ը.Մ.-ի, Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութեան, Անթիլիասի Կիլիկեան Ս. Աթոռի եւ Բերիոյ Թեմի Ազգային Առաջնորդարանի արխիւային տուեալները:

2009 թուականին, Եգիպտոսի Առաջնորդարանի արխիւները ուսումնասիրած էր բարեհաճութեամբ եւ թոյլատրութեամբ ազգային գործիչ եւ հրապարագիր՝ Պրն. Պերճ Թեղեանի: Դոկտ. Շէմմասեանը կանգ առաւ առաւելաբար Սուէզի ջրանցքի արեւելեան ափին հիմնուած գաղթականի մը, Բոր-Սաիտ քաղաքին մօտ, որուն հիմնական գաղթականներն էին Մուսա Լերան ազատամարտիկները, որոնք դիմադրած էին օսմանեան բանակին, ինչպէս նաեւ հայ զինուորներ, 1922-ի Զմիւռնիոյ եւ Փոքր Ասիոյ դէպքերէն մագապուրծ ազատած հայեր: Ապա անդրադարձաւ 2002-ին լոյս տեսած Մուհամմէտ Ռիֆա-աթ Ալ Իմամի 736 էջանոց հրատարակած «Հայերը Եգիպտոսի մէջ» գիրքին, ուր մեծ տեղեկութիւններ

Շար.ը էջ 18

Bedros S. Maronian
818/500-9585

Siamanto B. Maronian
818/269-0909

SERVING THE COMMUNITY SINCE 1975
More locations and more ways to service your insurance and financial needs

<p>6300 Wilshire Blvd. Suite 1900 Los Angeles, CA 90048</p> <ul style="list-style-type: none"> • Life Insurance • Health Insurance • Group & Individual • Long Term Care • Disability 	<p>805 East Broadway Glendale, CA 91205</p> <ul style="list-style-type: none"> • Estate Planning • Will & Living Trust • Full Annual Review • Mortgage Protection • College Planning 	<p>300 N. Lake Ave. Suite 500 Pasadena, CA 91101</p> <ul style="list-style-type: none"> • Workman's Compensation • Employee Benefits • Annuity • IRA • 401K & 403b
--	---	---

A.B.A. INSURANCE SERVICES

Insurance coverage can help you financially!
Ապահովագրութիւնը Աճիրաճեղալ է

Coverage & Protection should be on the top of your priority list.

Massis Weekly

Volume 34, No. 5

Saturday, February 15, 2014

Armenia-European Union Relations Deteriorating

YEREVAN -- An unpleasant atmosphere has been established in the relations between Armenia and the European Union, said member of the EU-Armenia Parliamentary Cooperation Committee, member of the Armenian National Congress faction Nikol Pashinian.

On February 5-6, the Committee had a meeting in Strasbourg and for the first time it failed to sign a joint statement.

According to the head of the Armenian delegation to the Committee Samvel Farmanian, who represents the ruling Republican Party of Armenia, the draft joint document was unacceptable for the Armenian side due to lack of references to “the right to self-determination” in the settlement of the Karabakh problem.

However, the opposition members of the Committee insist that Armenia did not sign the statement in order not to spoil relations with Moscow and demonstrate its commitment to Eurasian integration.

“The Armenian [government] side did not want to adopt a statement in order to avoid giving explanations to Russia, while the European side did not want a statement to somewhat nullify the Armenian delegation’s long-running declarations that ‘Azerbaijan cannot adopt joint statements [with

the European Parliament] whereas we can,” Pashinian told journalists.

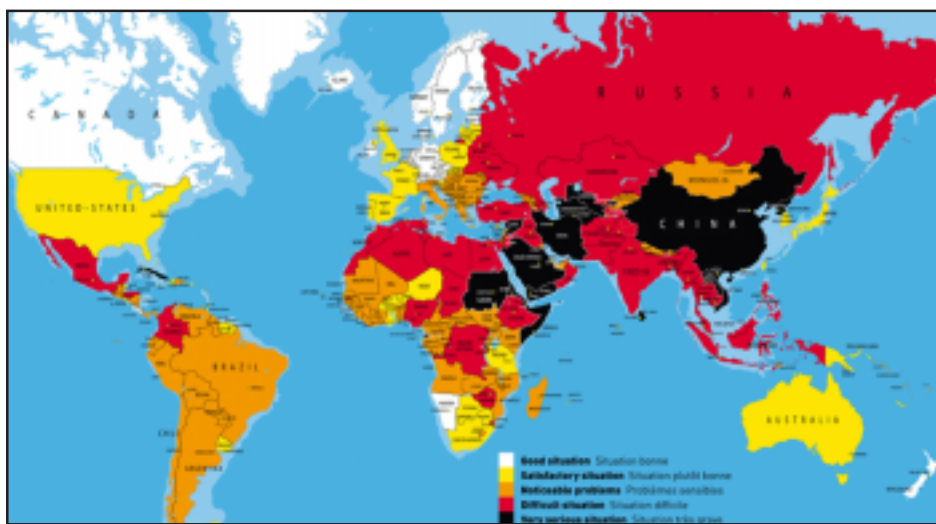
“When we returned to Yerevan from Strasbourg it turned out that it’s [parliament speaker] Hovik Abrahamian and [Foreign Minister] Edward Nalbandian, rather than us, who negotiated over that document,” he claimed.

“We could have contented ourselves with a statement not hurting our interests on some issues and reflecting our interests on others,” said Stepan Markarian, another committee member representing the opposition-leaning Prosperous Armenia Party.

Meanwhile, the EU co-chair of the inter-parliamentary body, Milan Cabrnoch, expressed “regret” at the committee’s failure to adopt a joint statement for the first time during its more than decade-long existence. In a written statement circulated on Tuesday, Cabrnoch shed little light on the sticking points, saying only that they were not significant. The Czech lawmaker also said EU parliamentarians are ready to continue their cooperation with Armenia.

European institutions also have not defined the format of future relations with Armenia. At the same time, the European Union has preserved financial assistance to Armenia and in 2014 it will allocate about EUR 40 million (about \$54.5 million) as budget support.

Armenia Ranks 78th in 2014 Press Freedom Index

PARIS -- Armenia has improved by three positions to be ranked 78th among 180 countries in the 2014 Press Freedom Index released by Reporters without Borders.

The position gives Armenia advantage over regional neighbors Georgia (84th) and Azerbaijan (160th), as well as Turkey (154th) and Iran (173rd).

Of the former Soviet countries now making up the Commonwealth of Independent States only Moldova (56th) ranks higher than Armenia. Russia is in the 148th position.

The same trio of Finland, Netherlands and Norway heads the index again, while Turkmenistan, North Ko-

rea and Eritrea continue to be the biggest information black holes, again occupying the last three positions.

“The World Press Freedom Index is a reference tool that is based on seven criteria: the level of abuses, the extent of pluralism, media independence, the environment and self-censorship, the legislative framework, transparency and infrastructure,” said Reporters Without Borders secretary-general Christophe Deloire.

“It makes governments face their responsibilities by providing civil society with an objective measure, and provides international bodies with a good governance indicator to guide their decisions.”

Pension Reform Protests Spread to Yerevan Metro Workers and Opera Performers

YEREVAN -- Protests against the Armenian government’s controversial pension appeared to be gaining momentum on Monday as they were joined by scores of opera singers and musicians and railway workers. On Tuesday, Yerevan’s underground metro system workers add their voice to continuing protests against the bill.

Staff at the National Opera and Ballet Theater in Yerevan affected by the unpopular reform went on a rare strike that led to the last-minute cancellation of a scheduled opera performance. Hundreds of spectators queued up outside its box office for ticket refunds. Representatives of the protesting artists are due to hold a news

conference on Tuesday.

The several dozen train drivers and technicians joined the protests after discovering a sizable reduction of their wages resulting from Armenia’s ongoing transition to a new pension system. A collective petition signed by them condemned the deductions to private pension funds and demanded their reversal.

Earlier on Monday, more than 100 employees of the Armenia’s national rail network gathered outside its headquarters in the capital to demand that the Russian-managed company stop deducting up to 10 percent of

Continued on page 4

Seized Property Returned to Armenian Foundation

ISTANBUL -- A large piece of land confiscated from the Surp Pirgic Armenian Hospital Foundation in the 1970s has been returned to the foundation, Today’s Zaman reports quoting Agos weekly.

The 42,000-square-meter property located in Zeytinburnu, just across from the Surp Pirgic Armenian Hospital, was returned to the hospital foundation in a decision made by the Directorate General for Foundations (VGM) that came following two meetings held by the VGM in October 2013. The property deed was officially changed to record the foundation as the owner on Jan. 22, 2014.

“Our dreams, after years of struggle, have finally come true,” said

chairman of the foundation’s board of directors Bedros Sirinoglu. “Turkey’s Armenian community has regained a very important asset. This [decision] will enable our foundation and our society to view the future in a more secure light.” Sirinoglu thanked the prime minister and the relevant authorities for their role in enabling the property return.

In 2012, 10 percent of the Zeytinburnu property was returned to the foundation. The most recent decision transferred the remaining bulk of the land to its rightful owner.

Within the last 10 years, 143 of 661 immovable properties seized from Armenian foundations have been returned, according to the weekly’s report.

Iran Presses for Visa-Free Regime with Armenia

YEREVAN -- Iran and Armenia may soon lift visa requirements for their citizens travelling to each other's country, according to the Iranian ambassador in Yerevan, Mohammad Reisi.

In an interview with the ArmNews TV channel aired this week, Reisi also announced that Iranian President Hassan Rohani will travel to Armenia later this year on an official visit that will underscore close ties between the two neighboring states. "The visit will take place in the course of this year," he said without specifying a concrete date.

President Serzh Sarkisian was among a dozen foreign heads of state who attended Rohani's inauguration in Tehran last August. The two leaders held separate talks following the ceremony. Rohani was reported to tell Sarkisian that the Islamic Republic is keen to expand its "deeply-rooted" ties with Armenia.

Rohani's predecessor, Mahmud Ahmadinejad, paid an official visit to Yerevan in late 2011. It focused, in large measure, on the implementation of Armenian-Iranian energy projects that had fallen behind schedule. Those include the construction of a hydroelectric plant on the Arax river serving as the Armenian-Iranian border.

Reisi implied that Rohani's visit will come after the next meeting of an Armenian-Iranian intergovernmental commission on economic cooperation. He said the commission should discuss not only the energy projects but also ambitious plans to build a railway connecting the two countries.

"The best indicator of Armenian-

Iranian mutual trust is that the visa regime between the two states may well be abolished," Reisi added in the ArmNews interview. "In order to facilitate contacts between the two peoples, we have communicated to the Armenian side our readiness to put in place a visa-free regime."

Tehran has long been seeking visa-free travel between Armenia and Iran. Successive Armenian governments have been lukewarm about the idea.

The existing visa requirements have not prevented a sharp rise in the number of Iranian tourists visiting Armenia over the past decade. It reached a record-high level of more than 100,000 in 2011.

"I hope that one day one million Iranian tourists will visit Armenia," then Iranian Foreign Minister Ali Akbar Salehi said during a November 2011 trip to Yerevan. "I also hope that one day a visa-free regime will be established between the two countries and crossing our border will be as easy as travelling inside our countries."

Azerbaijan Protests Karabakh's Participation in ConIFA World Cup

ÖSTERSUND, SWEDEN -- The Association of Football Federations of Azerbaijan (AFFA) has stated its protest to international soccer authorities over the first-ever Confederation of Independent Football Associations (ConIFA) World Cup of unrecognized states to feature a team from Nagorno-Karabakh, Azeri media report.

Letters of protest were also sent to the Swedish Football Federation where the championship will be held, as well as to FIFA.

In response to the Azerbaijani protest letter, ConIFA has stated, "The AFFA requested us to prevent the participation of Nagorno-Karabakh in our World Football Cup as the Republic of Azerbaijan claims the region Nagorno-Karabakh to be part of their country, which is supported by UN and the overwhelming majority of the political community.

In fact this is what ConIFA is all about: Giving unrepresented regions, people, minorities, nations and isolated territories the chance to represent them through football. Without judging on the political situation or the depen-

dence or independence of Nagorno-Karabakh we will insist on our invitation, which we communicated to the AFFA in written form today.

The ConIFA World Football Cup and furthermore the ConIFA in general is about bridging the world and representing the unrepresented. It is a fact that Nagorno-Karabakh is self-controlled today and in particular, and this is one of the major facts for us, that the Artsakh Football Federation is neither a part of the AFFA nor any other FIFA member. This means that football in Nagorno-Karabakh is totally isolated from the world community and Nagorno-Karabakh players and clubs neither get the chance to enter any international matches nor play in international cups.

We think that people from each

Armenia To Keep Troops In Afghanistan

Armenia intends to keep a small military contingent in Afghanistan after the formal completion of NATO-led combat operations there at the end of this year, First Deputy Defense Minister Davit Tonoyan said on Tuesday.

NATO's International Security Assistance Force (ISAF) in Afghanistan is due to end its mission before January 2015. The U.S.-led alliance will remain engaged in the war-torn nation through a new multinational mission dubbed Resolute Support. It will concentrate on advising, training and assisting the Afghan army that is gradually taking the lead in security operations.

"We have informed NATO and our main ISAF partner Germany that a political decision has been made and Armenia has the capacity to continue assisting in stabilization efforts in Afghanistan after the end of the ISAF mission in December," Tonoyan told the Mediamax news agency.

Armenia has kept around 130 soldiers on the ground for the past few years. They have served in northern Afghanistan under German command.

According to Tonoyan, the Armenian contingent is currently stationed at ISAF bases located near the city of Mazar-e-Sharif. Almost half of the contingent was previously deployed near another northern city, Kunduz.

angle of the world should have the chance to play international football and to represent their culture! Thus we were left with no choice but declining the request of AFFA".

Nagorno-Karabakh will be among the twelve teams participating in the first ever World Cup held for teams outside international soccer's governing body, FIFA. The tournament to be held in Ostersund, in central Sweden, in the first week of June.

The tournament to be held in Ostersund, in central Sweden, in the first week of June will be hosted by the Sapmi people, also known as Laplanders. It is to be held under the aegis of CONIFA, a global umbrella organization for all the football teams

Five Armenian military instructors training Afghan government forces also served there until 2012.

Tonoyan told Mediamax that some of the Armenian soldiers could relocate to the capital Kabul in April as part of an ongoing redeployment of the NATO-led forces.

Defense Minister Seyran Ohanian inspected the Armenian troops in Mazar-e-Sharif and Kunduz when he last visited Afghanistan in late 2012. Ohanian told Afghan officials that Armenia remains committed to making a "continuous contribution to coalition efforts to establish lasting security in Afghanistan."

The Armenian deployment in Afghanistan, which began in 2010, highlighted growing cooperation between NATO and the South Caucasus state heavily reliant on a military alliance with Russia. Tonoyan said after talks with a visiting top Pentagon official last December that Yerevan wants to further deepen security ties with the United States despite planning to join a Russian-led alliance of former Soviet republics.

Armenia also contributes around 40 troops to a NATO-led mission maintaining peace and stability in Kosovo. Another 60 or so Armenian soldiers are expected to join the United Nations peacekeeping force in Lebanon later this year.

outside FIFA.

There are more than 5500 ethnicities around the world and hundreds of sportingly isolated regions that don't have an international arena to play international football. CONIFA organizes the official World Championship for teams outside FIFA, Continental Championships, International tournament and Cups combined with Cultural Events and Youth Exchanges.

According to the organization's official website, the 12 teams will include: Abkhazia, Aramean Suryoye, Kurdistan, Tamil Eelam, Zanzibar, Darfur United, Ellan Vannin, Quebec, Nagorno-Karabakh, Padania, Sapmi and Occitania. The tournament will take place from June 1 to 8.

Վերջին Լուրերու Համար

Հայ news.am

Why Do Two Hawaii Lawmakers Care So Much About Azerbaijan?

By Nathan Eagle
Honolulu Civil Beat

Hawaii lawmakers are inserting themselves into a century-old conflict between Armenia and Azerbaijan, neighboring nations nestled between the Black and Caspian seas at the crossroads of Western Asia and Eastern Europe.

Reps. Rida Cabanilla and Mark Takai, who traveled to Azerbaijan together last year on an \$8,000 trip that was paid for by the republic, have co-sponsored legislation that's been set for a hearing Wednesday.

House Resolution 13 recognizes the 22nd anniversary of the Khojaly tragedy which, according to the resolution, involved the slaughter of hundreds of innocent civilians in Azerbaijan in February 1992.

House Resolution 9 calls on the United States to strengthen its efforts to facilitate a political settlement of the Armenia-Azerbaijan conflict.

The first resolution describes the tragedy like this: On Feb. 25 and 26, 1992, "Armenian armed forces accompanied by Russian military troops occupied the town of Khojaly in Azerbaijan and killed more than six hundred innocent civilians, including many women, children and the elderly; wounded more than one thousand civilians; and captured more than one thousand two hundred civilians."

Armenian-Americans and other critics are concerned the two lawmakers are trying to rewrite history in favor of Azerbaijan.

"It is hard to see how a resolution that distorts history and contemporary reality in so many ways serves Hawaii's interests," Honolulu resident Dawn Webster wrote in her testimony on HR 9.

Webster said she grew interested in the resolutions after talking to her Armenian daughter-in-law, Ani Martirosian Menon.

"That family connection has made me sensitive to the inappropriateness of this rather strange resolution and the likelihood that it will be used to strengthen a false representation of historical facts about the relationship between Azerbaijan and Armenia," Webster said.

"Given the islands' own history of dispossession and occupation and the ongoing struggle for sovereignty by Native Hawaiians, the resolution is at the very least ill-advised and certainly at odds with Hawaii's culture of aloha."

Cabanilla and Takai went to

Azerbaijan in May to attend a convention sponsored by oil companies and look for opportunities to promote Hawaii.

Civil Beat reported on the trip after discovering details in gift disclosure statements the representatives filed with the Ethics Commission.

Takai said at the time that the trip was ethical because the Legislature was not addressing relevant issues that would directly benefit Azerbaijan. He did not return a message seeking comment on the resolutions Monday.

Cabanilla said the invitation by Azerbaijan came as part of a lobbying effort to improve the oil-rich nation's alliance with the U.S. She said she took the trip to try to bring business to Hawaii.

The resolutions came from Elin Suleymano, Azerbaijan's ambassador to the United States, she said.

Cabanilla, a retired lieutenant colonel in the U.S. Army Reserves, said her military background has taught her the importance of Azerbaijan as a strategic location for a U.S. ally in the Middle East. She considers the resolutions to be a harmless form of gratitude and recognition.

"Maybe (the resolution) is not 100 percent accurate — I don't know if it is or not — but the fact that they're an ally and support our troops (in the region), they don't have to say anything more after that," Cabanilla said, explaining her decision to introduce the legislation.

If Azerbaijan has lobbied to gain recognition for a version of history, it is in some ways following in the footsteps of Armenia. Ethnic Armenian communities in the United States, Australia, France, the United Kingdom and many other countries have lobbied national governments to gain recognition of the "Armenian genocide" by Turkey in the early 20th century. Authorities in Turkey continue to deny that killings and the seizure of Armenian land during the Ottoman Empire constituted a genocide.

House Resolution 13 describes the Khojaly massacre in Azerbaijan as a "sobering reminder of the terrible carnage that can be inflicted in wartime and it exemplifies the enduring need for greater understanding, communication, and tolerance among people worldwide."

The resolutions are set to have their first hearing Wednesday morning before the Veterans, Military and International Affairs Committee, which Takai chairs.

British MP: For Azerbaijan Karabakh is a Matter of Ambition, for Armenians it is a Matter of Life or Death

LONDON -- "For Azerbaijan the issue of Karabakh is a matter of ambition, for the Armenians of Karabakh, it is a matter of life or death," Stephen Pound, MP from the Labor Party, said during the debate in the UK House of Commons on UK policy towards Nagorno Karabakh and Azerbaijan.

"It is difficult to understand and almost impossible to appreciate the full extent and horror of the war that raged between February 1988 and May 1994 in Nagorno-Karabakh," he said.

"In 1994, it was recognized that it was, in effect, a frozen conflict. The Minsk group is working as hard as it can to move matters forward," the MP said, adding, however, that "matters along the line of contact are not good."

Twenty soldiers were killed along the ceasefire line in 2013, despite the existence of the ceasefire. There were nearly 200 ceasefire violations between 2 and 8 February of this year. Often, the violations involve people firing across the border, including snipers, but there are also more violent incidents. The line of contact is porous and is coming under increased pressure.

"I think that we have a crucial role to play. There is not a massive amount of trade between the United Kingdom and Armenia. Fewer than 10 UK firms are active in Armenia. We gave Armenia £882,000 in aid last year. I pay credit to our remarkable joint ambassadors in Yerevan, Kathy Leach and Jonathan Aves, who work extraordinarily hard to progress British trade interests in the area. However, we could do much more. By contrast, Azerbaijan was given £1,335,000 in aid over the same period, and we have very close trade links. The United Kingdom is actually the 15th largest trade partner of Azerbaijan, and the major role of BP in oil extraction, refining and marketing cannot be underestimated," Stephen Pound stated.

In addition, the British MP reminded that "we are approaching the anniversary of the great Armenian genocide of 1915." "If ever there was a time when this House could look to Armenia with support, friendship and solidarity, it is as we approach this anniversary," he added.

Mr. Pound noted that every time the Armenian Genocide has been discussed at the House of Commons, the MPs have chosen to use comments such as "the so-called genocide."

"That is a shame, because I would have thought that if there is one thing the House can agree on it is that a genocide of the most horrendous proportions did take place in Anatolia, Van and what was then called Western Armenia. The 1915 genocide was the third genocide and was particularly horrendous. Would it not be a good thing if we were to lend our support, put our shoulder to the wheel, and try to move Minsk forward in time for the commemorations of this appalling genocide?" he stated.

"I am not Armenian and I am not Azeri. I do not have a drop of blood of either of those nations in my veins. However, I cannot help but note that

even though much of what we talked about this evening appears to be in the past, it is a past that still resonates," Me. Pound added.

"Many people will know the situation that occurred on 18 February 2004. Extraordinarily, soldiers from Azerbaijan and Armenia were present at a NATO partnership for peace activity in Budapest. One Azerbaijani soldier, Ramil Safarov, decided to buy an axe and take the head off an Armenian soldier, Gurgen Markarian. This happened in Hungary in 2004. This is not ancient history; this is recent history. At the time, the Azerbaijan human rights commissioner said that Safarov must become an example of patriotism for Azerbaijani youth and the National Democratic Party awarded him the man of the year award in 2005. When the Hungarians released Ramil Safarov, he returned to Azerbaijan to be promoted to the rank of major. He received eight years back pay and was given accommodation. It is that raw and it is that recent. My point is that these emotions simply cannot be allowed to fester. When we have a feeling of animosity between two peoples that leads to a fellow soldier on a NATO joint exercise decapitating another soldier, that is something intensely felt and we must be able to somehow push that forward and improve the situation," he stated.

"The British Government cannot demand action, but what we can do is to show our concern. We have an opportunity to put down a marker: to say it was an awful, bloody and terrible war, but that it finished 20 years ago. Let us finally end this awful conflict, and allow two nations to emerge into the sunshine to live in peace. Then we can talk about human rights, but at least let us talk without the sound of gunfire, without the smell of cordite and without the chill anticipation of death," Mr. Pound stated.

Mark Simmonds, the Parliamentary Under-Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs, added, in turn: "It goes without saying that finding a lasting solution will be vital in alleviating the suffering still felt in the region. I am extremely grateful for the work being done to raise awareness of that tragic conflict. Of course, it does not need to be said that we are not much further on than we were 20 years ago, and we are almost at that 20th anniversary."

"The UK is concerned by the ongoing breach of the ceasefire along

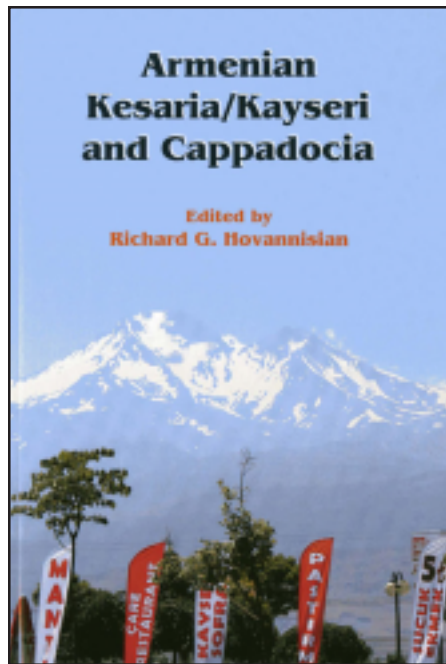
Continued on page 4

Armenian Kesaria and Cappadocia Released

UCLA–Armenian Kesaria/Kayseri and Cappadocia was released by Mazda Publishers in January 2014. This is the twelfth volume in the UCLA series titled Historic Armenian Cities and Provinces, edited and contributed to by Professor Richard G. Hovannisian, Past Holder of the AEF Chair in Modern History at UCLA and currently Distinguished Chancellor's Fellow at Chapman University in Orange County.

Armenian Kesaria/Kayseri and Cappadocia focuses on the history, religion, economic and social life, and cultural, educational, and political developments among the Armenians in the city of Kesaria (Gesaria) and its many outlying villages, such as Talas, Everek, Fenesse, Tomarza, Chomakhlu, Injesu, Efkere, and Germir. Contributors to the volume, aside from Hovannisian, include scholars James R. Russell, Robert W. Thomson, Gérard Dédéyan, Dickran Kouymjian, Sylvie L. Merian, Bedross Der Matossian, Hervé Georgelin, Jack Der-Sarkissian, Simon Payaslian, Tina Demirjian, and Vartan Matiossian.

This volume derives from one of the eighteen international conferences

organized by Professor Hovannisian between 1997 and 2010 relating to important historic Armenian regions, nearly all of which are now devoid of their native Armenian inhabitants.

Copies of Armenian Kesaria/Kayseri and Cappadocia may be obtained from Mazda Publishers, Armenian-related bookstores, or by contacting Professor Hovannisian directly at hovannis@history.ucla.edu.

Armenian Genocide Commemoration Essay Contest for High School and College Students Co-Sponsored by The Knights & Daughters of Vartan and Facing History and Ourselves

NEW YORK — High School and College students are invited to participate in an essay contest to actively support the 99th Anniversary Commemoration of the Armenian Genocide that will be held in Times Square (46th St/Broadway) on Sunday, April 27, 2014 from 2-4 pm. Co-sponsors of the contest include the Knights & Daughters of Vartan, www.kofv.org, an international Armenian fraternal organization with headquarters in the U.S. and Facing History and Ourselves, www.facinghistory.org, an international educational and professional development organization.

One winner and two runner-ups will be selected by a distinguished panel of judges. First place winner will receive \$300, second place runner-up will receive \$200 and third place runner-up will receive \$100. The winners will also be recognized at the Armenian Genocide Commemoration at Times Square on Sunday, April 27, 2014 and depending on time constraints, may read their essays.

The question to answer in this year's essay is the following:

On the Threshold of the 100th Anniversary, How Should the World Recognize the Armenian Genocide?

The essay should be 800 words maximum, double-spaced 12 point Arial type: Please include student's full name, age, teacher's full name and subject area, name of high school or college, year in school, hometown/state, phone #, and email address at the top of each page of the essay.

The three winners will be contacted directly and announced to the mainstream and Armenian media the week of Monday, April 8, 2014.

Please submit essays by Monday, March 31, 2014 to Taleen Babayan via email at april24nyc@gmail.com

Pension Reform Protests Spread

Continued from page 1

their wages to private funds selected by the government to manage pension contributions of Armenians aged 39 and younger.

Like other protesters who have taken to the streets in recent days, they pointed to the Constitutional Court's

January 24 decision to freeze the reform at least until its ruling on an appeal lodged by Armenia's leading opposition parties. The Armenian authorities insist that the court order does not mean that they should immediately stop collecting additional social security taxes pending a verdict on the opposition appeal.

www.massisweekly.com
Updated Every Friday

Armenian Studies Program at Fresno State to Hold Annual Banquet

FRESNO -- The Armenian Studies Program of California State University, Fresno, will hold its 26th Annual Banquet on Sunday, March 2, 2014 at the Fort Washington Golf and Country Club in Fresno.

This year's Banquet will feature newly appointed Fresno State President Dr. Joseph Castro and his wife Mary. Dr. Castro was appointed as the eighth President of the University on August 1, 2013.

Dr. Castro joined Fresno State after holding several leadership positions at University of California campuses, most recently serving as vice chancellor, student academic affairs at UC San Francisco since 2010. In that capacity he was responsible for the leadership of a broad range of departments focused on enriching the educational experience of UC San Francisco's talented and diverse student body. Castro also held the position of adjunct professor in the department of family and community medicine in the School of Medicine at UCSF.

2014 marks the 35th Anniver-

sary of the Hye Sharzhoom newspaper and a reunion of editors and staff is planned for the day of the Banquet. Hye Sharzhoom is the newspaper of the Armenian Studies Program and Armenian Students Organization at Fresno State.

More than forty student recipients of Armenian Studies scholarships and grants for 2013-2014 will be recognized at the Banquet. Students who are graduating with a Minor in Armenian Studies will also be recognized.

The Armenian Studies Banquet brings together Fresno State students, faculty, administrators, and the community, to celebrate the achievements of the Program and its students.

The reception will begin at 5:00PM followed by the Banquet at 6:00PM.

Tickets are available at \$50 per person, with a special price of \$25 for Fresno State students and Fresno State faculty. Reservations for tables of 10 are also being accepted.

For more information about the Banquet, please contact the Armenian Studies Program at 559-278-2669.

Glendale Schools to Offer Armenian Language Classes

GLENDALE—As Glendale school officials continue to review a plan to offer the district's popular dual-language immersion classes through the 12th grade, they announced this week which high schools would offer the foreign-language courses, the Glendale News-Press reports.

At the elementary level, the dual-immersion program has students spend at least half the instructional day speaking and learning in a language other than English.

At the high-school level, students would continue studying their chosen language with an intensive class every day.

According to the proposal, Hoover High School would offer German, French, Italian and Armenian classes and would offer a Spanish class for students currently enrolled at Franklin and Edison elementary schools.

Crescenta Valley High School would offer Korean classes for students who begin studying that language at Monte Vista Elementary.

Glendale High would offer Armenian, Spanish and Japanese classes.

Clark Magnet High School, specializing in science and technology,

would not offer any of the advanced language classes, said Kelly King, assistant superintendent of Glendale Unified.

According to the proposal, Toll Middle School would offer classes in Armenian, Korean and Spanish, while Korean classes would be available at Rosemont Middle School.

Roosevelt Middle School would offer classes in Spanish, French, German and Italian.

School board president Nayiri Nahabedian said she supports the proposal because it appears to provide balance to high schools and middle schools in respect to their enrollment sizes and language offerings.

British MP

Continued from page 3

the line of contact as well as along the Armenia-Azerbaijan border. There were reports of increasing numbers of ceasefire violations in January and early February, as he rightly mentioned. We were pleased that the Presidents of both countries committed to a truce during the winter Olympics. While

fighting continues, there is always a danger of escalation, whether that is deliberate or not, and we urge both sides to exercise restraint and avoid provocation," he added.

"We consistently urge Armenia and Azerbaijan to work with the Minsk group to reduce tensions and create an environment conducive to a peaceful, long-lasting settlement," he stated.

HayastanInfo.net

ԳՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՒՈՐՈՒՄ
«ՀԱՅ ԿԻՆՈ ԵՒ ՄՇԱԿՈՅԹԸ»
ՀԱՏՈՐԻՆ ՀԵՂԻՆԱԿ ԱԶԱՏՈՒՅԻ ԳԱԼԱՅՖԵԱՆ

Մեր լեզուն
 Մեր լեզուն, մեր խիղճն է դա,
 Սուրբ հացը մեր սեղանի.
 Մեր հոգու կանչն է արդար,
 Ու մահը մեր բերանի:
Համօ Սահեան

ՄԱՔՐՈՒՀԻ ԹԱԹՈՒԼ ԵԱՆ
ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ

Բոլոր անոնք, որ բախտը պիտի ունենան ընթերցելու, ակահեմական մակարդակով լոյսին բերուած այս հատորը, պիտի դիմաւորուին Ազատուհին սիրուն դէմքով եւ խոհուն նայուածքով նկարին կողմէն, որ կարծես, կ'ըսէ կարդացողին:

-Սիրէ՛, հայ թէ օտար գրականու թիւնը:

-Սիրէ՛, գիրքը, կարգա՛, որ հաղորդակից դառնաս յիշուած վաւերական գրողներու հոգիին ու մտքին հարուստ գագացումներուն, թելադրութիւններուն, եւ զանոնք դարձուր կեանքիդ սկզբունքը, որպէսզի մոռնաս առօրեայէդ եկող մտահոգութիւններդ:

Կեանքին բերած դժուարութիւնները յաղթահարելու համար, մենք պէտք ունինք հոգեկան հարստութեան, որ ձեռք կը բերուի ընթերցումով միայն:

Սիրելի Ազատուհին, աշխատած է ընթերցողներուն տալ, ազգային ինքնութեամբ հպարտանալու կայծը ու անով ջերմացնելու իրենց հոգիները, բարիի ու գեղեցիկի ընկալումով: Ան՝ այսպէս կատարած կ'ըլլայ իր մտածող կնոջ առաքելութիւնը, որպէս հեղինակ իր տարիներու աշխատանքին, ու անկէ եկած գոհունակութեան վայելքով, փառք տալ Աստուծոյ կողմէ իրեն տրուած հոգիի ու մտքի հարստութեան, որ վեր է աշխարհի բոլոր գանձերէն:

Կարգալով սիրելի Պէպոյին կողմէ գրուած Ազատուհին դիմաստուերը, իր ըրած հարազատ գագացումներով արժեւորումը, իր կեանքի ընկերուհիին մտքին ու հոգիին հարստութեան, անոր որպէս ուսանող, որպէս մա՛յր եւ որպէս մեր անցեալին արժէքները ներկային կապող իր գրութիւններուն վաստակով հպարտացող ամուսին: Ընթերցողը լաւապէս հաղորդակից կը դառնայ իրենց

առաջին սիրոյ ամուր հիմով կազմուած ընտանիքին, ուսանելի կեանքին ստեղծած մթնոլորտին: Ուրեմն կը սորվինք գիրար գնահատելու արուեստը, որ լաւագոյն դեղն է կազդուրուելու եւ վերանորոգուելու համար:

Հետեւաբար, այս հատորը արգասիքն է, գիրար ամբողջացնող ամուլին հոգեկան եւ գրական ներդաշնակութեան: Անոնք կեանքը չեն ապրած իբրեւ պարտականութիւն, այլ գայն դարձուցած են գրական արժէքներու իւրացումով՝ իրենց երջանկութեան դաշտը:

Երկուքն ալ արժանացած են յարգելի բարձրագոյն աստիճանի շքանշաններու, որով կը մնան շնորհաւորելի բոլորիս կողմէ:

Բայց որպէս ծնողք, անոնց նուիրական շքանշանը կու գայ իրենց երկու գաւակներէն, Տիգրանին ու Ռազմիկին, եւ անոնց ազնիւ տիկիներուն կողմէ, ամէնօրեայ սիրոյ, յարգանքի ու երախտագիտութեան գագացումներով կազմուած դափնեպսակով, նուիրուած իրենց ծնողքին:

«ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅՈՒՅԻ»Ի
ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏՈՒՀԻ
ՍԻՐԱՆ ՍԵՋԱ

Նկատելի է, Ազատուհին իր առաջին ելոյթը ունեցած է 1967 թուականին «Երիտասարդ Հայուհի» իմբազարպետուհի Տիկ. Սիրան Սեզայի գործունէութեան 40-ամեակին, եւ «Երիտասարդ Հայուհի» ի հրատարակութեան 15 ամեակին առիթով:

Ազատուհին 15 էջերու մէջ կը ներկայացնէ Տիկ. Սիրան Սեզայի կեանքին գլխաւոր գիծերը, որպէս արեւմտեան մշակոյթի ծանօթ իր բարձր դաստիարակութեամբ, սակայն հայ մշակոյթի սիրով բաբախուն եւ հայ արժէքներով խանդավառ գրագիտուհին, հրապարակախօսն ու հրապարակագիրը, որ կրնար ամբոխները առաջնորդել, դէպի Ս. էջմիածին հաւատարմութեան, դէպի հայրենասիրութիւն եւ դէպի հայ արժէքներու փոխանցումը նոր սերունդին, սփիւռքի կլանող իրականութեան մէջ:

Տիկ. Սեզան իր գրիչով ու խօսքով եղած է պաշտպանը կնոջ իրաւունքներուն, որպէս Պոլսահայ, շարունակած է Սրբուհի Տիւ-

սաբի, Սիպիլի, Զապէլ Եսայեանի համոզումները:

«Երիտասարդ Հայուհի»ն, սիրուած եւ փնտուած էր իր ժամանակին: Ան ունէր մտաւորական աշխատակիցներ, նաեւ, բոլոր առիթներով իր առաջնորդող եւ խայթող իմբազարականներով դաստիարակիչ էր: Ան թերթին մէջ իր նպատակը կը բացատրէ այս սողերով:

Այս թերթին էջերէն հայ կինը պիտի կարենայ վերագտնել ոգեղէն լինելիութեան այն բոլոր տուեալները, որ իրն են եղած անցեալին մէջ: Այս էջերէն հայ կինը նոր արժէքաւորումի եւ հետեւաբար նոր գնահատումի պիտի տանի իր դերն ու դիրքը հայ պատմութեան եւ հայ անունին հետ դէմ առ դէմ:

Տիկ. Սեզան նաեւ ունի «Պատուէջ» եւ «Մեղաւորուհի» գրական երկերը:

Յարգանք իր հունձքին ու վաստակին խօսքերով, Ազատուհին կու տայ ամբողջական էութիւնը Տիկ. Սիրան Սեզային, որ միայն հայութեամբ կը շնչէր:

ԶԱՊԷԼ ԵՍԱՅԵԱՆԻ
«ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒ ՄԷՋ»
ՀԱՏՈՐԸ

Ազատուհին «Աւերակներու մէջ» հատորին տիրական ոգին վեր կ'առնէ, որ կը յատկանշուի ցեղին ապրելու կամքով, յարութեան եւ վերընձիւղումի շունչով, անմեռ ոգիով, ապագայի նկատմամբ վառ յոյսերով ու անխախտ հաւատքով խորունկ թելադրութիւններով:

Գրագիտուհին իր հոգեկան արիւթեամբ գրած է այս պատմութիւնը, հետագայ սերունդներու համար, վաւերագրական այս գործը որպէս վկայութիւն:

Եսայեան կը բացայայտէ թուրքին ծրագրուած բարբարոսութիւնները, եւ կը գնահատէ Հաճընի, Տէօթեօլի, Ղարաբաղի, Սիսի եւ այլ շրջաններու ինքնապաշտպանութեամբ մաքառող հերոսութիւնները:

Եսայեան հայ կնոջ քաջարի ու խրոխտ կերպարը կ'ուրուագծէ իր սեռին բովանդակ էութեամբ, գորութեամբ եւ համայնովը: Կարգալով այս գիրքը, ընթերցողին հոգին կը լեցուի ազգային հպարտութեամբ:

Ան կը գրէ. «Իմ կոխտուած ու արիւնոտած ցեղին ձայնը կ'երգէր երակներու մէջ գոռ եղանակներով: Թշնամիին դիտաւորութիւնները անգամ մըն ալ ապարդիւն

եղեր էին ու կը գգայի հակառակ մեր ականատեսի յուսահատորէն տխուր տպաւորութիւններուն, թէ անմահ եւ անքակտելի բան մը, ցեղին հանձարը խուսափած էր ոճրագործին կապարներէն, հրացաններէն եւ անոնց վառած խարոյկներէն»:

-Ու ասիկա ցեղին վրէժն էր... Յաւալի է, որ Զապէլ Եսայեան գոհը եղաւ 1937ի Սթալինեան վայրագութեան Չարենցի եւ ուրիշներու նման:

ՍԻՊԻԼԻ ՀԱՅԵԱՑՔՆԵՐԸ
ԿԵԱՆՔԻՆ ՈՒ ԳՐԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ԸՆԴՄԷՋԷՆ

Սիրելի Ազատուհին, մեծ համբերութեամբ եւ շնորհակալ աշխատանքով, վաւերական աղբիւրները ամբողջ ուսումնասիրելով, ընթերցողին կը ծանօթացնէ Զապէլ Ասատուրի (Սիպիլ) կեանքը ու գրական գործերը: Ընթերցելով հատորին 107-120 էջերը մենք լաւապէս կը ծանչնանք Սիպիլը եւ գայն մեր խօսակիցը դարձնելով իր արդիական կազմակերպչական, գրական եւ դպրոցասիրական գործունէութեան կը սորվինք մեր կեանքը դարձնել ծառայութիւն, մեր ժողովուրդին ու նոր սերունդի դաստիարակութեան:

Զապէլ եւ Հրանդ Ասատուրի պատրաստած թանգարանները որպէս դասագիրք եղած են իմ սերունդիս մայրենի լեզուին գիրքերը իրենց լման շարքով: Անոնք պատրաստուած էին, իմաստութեամբ, աշակերտը դաստիարակելու նպատակով, խիղճով եւ հարուստ բովանդակութեամբ, նիւթերու ընտրութեամբ, բառագիտութեամբ լի իրաւ թանգարանի մակարդակ ունէին:

Սիպիլ եղած է հայոց լեզուի եւ գրականութեան ուսուցչուհի եւ իր աշակերտները պատրաստած է, որ երթան գաւառներու մէջ ուսուցանեն լեզու ու պատմութիւն:

Սիպիլի հանրային գործունէութեան յատկանշական էջը կը հանդիսանայ «Ազգասէր Հայուհեաց» ընկերութիւնը Պոլսոյ մէջ 1879ին երբ տակաւին 16 տարեկան էր:

«Ազգասէր Հայուհեաց» միութիւնը շրջաններու մէջ տասնեակներով մասնաճիւղեր եւ դպրոցներ բանալով, հայ կիներու համախմբումներ կատարելով, կը սատարէր անոնց զարգացումին մինչեւ 1894:

Շաք-ը էջ 19

INNOVATIVE
 Designs Manufacturing, Inc.
 idmifurnishings.com

ՀՈԳԵԲԱՆԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ ԻՆՔՆԱՏԻՐԱՊԵՏՄԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

Ճնշուածութիւնը (stress) ոչ միայն ջղախիճ լարուածութիւն է, այլեւ արձագանգ մարմնի համար ոչ սովորական վիճակի դէմ: Զայրոյթը, վախը, ստեղծ, ուրախութիւնը, սէրը, ուժեղ վախը տաքութեան կամ ցուրտի, վարակներու կամ դեղերու ընդունման հանդէպ, կը յանգեցնեն ճնշուածութեան, որուն մեր մարմինը դեռ պէտք է յարմարի:

Մեր առաջին արձագանգը անհանգստութիւնն է: Եթէ վտանգը չանհետանայ, վրայ կը հասնի հակադրուելը, դիմադրելը. մարմինը ամբողջ ուժերը կը տրամադրէ պայքարելու ազդակներուն դէմ, որոնք յառաջացած են ճնշուածութեանէն: Երրորդ շրջանը քայքայման շրջանն է, երբ պահպանուած ուժերը կը վերջանան, եւ մարմինը կը հիւանդանայ: Այդպիսի դրութեան մէջ չյայտնուելու համար շատ կարեւոր է կարենալ տիրապետել յոյզերուն:

Բայց եւ այնպէս, պատահական չէ, որ շատ յաճախ կաթուածի զոհ կը դառնան հանգիստ թուացող մարդիկ: Արտաքինապէս զգացումներուն կարենալ տիրապետելը չի բացառեր մարմնի վրայ անոնց բացասական ազդեցութիւնը: Մեզմէ կը պահանջուի ուրիշ բան՝ բացասական զգացումներու

զրգուածութեան օճախը ուղեղին մէջ վերածել դրականի:

Հանգստացնող դեղամիջոցները թոյլատրելի են միայն ծայրայեղ պարագային, ան ալ բժիշկի հսկողութեամբ ու նշանակումով: Այլ բան է երաժշտութիւնը, բնութեան հետ շփումը, ֆիզիքական աշխատանքը եւ այլն: Լաւ է, եթէ հերթականութեամբ կրնանք միացնել արտաքին դրական զգացումները (օրինակ՝ իրար ետեւէ հանգստացնել միկանները կամ հաշուել սրտի բաբախումները):

Փորձեցէք նաեւ համոզել դուք ձեզ, որ ճնշուածութեան իրավիճակի պատճառը թաքնուած է ձեր մէջ, կեանքի հանդէպ ձեր միտքերուն եւ հայեացքներուն մէջ:

Այդ տանջալի իրավիճակէն կարելի է ազատուիլ, օրինակ, աստիճաններով արագ բարձրանալ-իջնելով, բարձր ձայնով պոռալով այն ամէնի մասին, ինչ որ դուք կը մտածէք, ձեզի նեղացնողին բոլոր գոյներով նամակ գրելով, իսկ յետոյ պատուելով:

Մի՛ ծուլանաք ու մի՛ ամչնաք այդպէս ընելէ, քանի որ ատիկա շատ կարեւոր է ձեր առողջութեան ու ներուժի բարձրացման համար: Եւ, այդուհանդերձ, այդ մէկը մարդը կը դարձնէ իր վարուելակերպին մէջ աւելի բնական ու անբուսաբան:

ԱՍՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ ՔԱՅՔԱՅՈՂ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐԸ

Գիտնականները պարզած են, թէ ինչ հանգամանքներէ կախուած է ամուսնութեան տեւողութիւնը:

Պարզուած է, որ հիմնական պատճառներն են ծխախոտը, փոքրիկի առկայութիւնը կամ բացակայութիւնը, տարիքը, ինչպէս նաեւ ամուսիններու նիւթական վիճակը: 2500 զոյգի հետ իրականացած հետազոտութիւնը ցոյց տուած է, որ եթէ ամուսիններէն մէկը կը ծխէ, միւսը՝ ոչ, մէկը տարիքով մեծ է միւսէն, կամ ալ անոնցմէ մէկը նախապէս ամուսնացած էր, ուստի հնարաւոր է, որ այդ զոյգը շուտ բաժնուի:

Զոյգերու 20 տոկոսը, որոնք զաւակ ունեցած են մինչեւ ամուս-

նանալը, կամ կանայք աւելի շատ ուզած են զաւակ ունենալ, քան՝ տղամարդիկ, այս պարագային եւս ամուսնալուծութիւնը կը դառնայ շատ հաւանական:

Ամուսնալուծութեան հաւանականութիւնը կը կրկնապատկուի, եթէ տղամարդը կնոջմէ մեծ է ինը եւ աւելի տարիով կամ, եթէ տղամարդը ամուսնացած է մինչեւ 25 տարեկան դառնալը:

Եւս մէկ կարեւոր փաստ կայ, որ զոյգի նիւթական վիճակն է:

Զոյգերու 16 տոկոսը, որոնք ունին նիւթական խնդիրներ ու դժուարութիւններ, կը բաժնուին: Այդպէս կը պատահի նաեւ, երբ տղամարդը երկար ժամանակ չի կրնար աշխատանք գտնել:

ԻՆՉ Է ԵՈՎԱՆ

Եոկան գիտելիքներու համակարգ մըն է, որ կը նպաստէ մարդու ֆիզիքական, մտաւոր եւ հոգեւոր զարգացման: Անիկա ինքնաճանաչման արուեստ է, որ կը սկսի մարմնի ֆիզիքական կատարելագործումէն եւ կ'աւարտի հոգիի կատարելութեամբ ու մարդու մաքրութեամբ, բնութեան եւ տիեզերքի հետ ներգաշնակութեամբ:

Տարածուած կարծիք կայ, որ եոկայի հայրենիքը Հնդկաստանն է, սակայն աշխարհի տարբեր շրջաններու մէջ յայտնաբերուած են եոկայի հետ առնչուող ժայռապատկերներ, որոնք ունին հինգէն տարւոյ հազար տարուան վաղեմութիւն:

Ասիկա կը վկայէ, որ եոկան ստեղծուած է ոչ միայն Հնդկաստանի մէջ ու ոչ միայն հնդիկ ժողովուրդի, այլեւ՝ ամբողջ մարդկութեան համար. անիկա համամարդկային արժէք է եւ կը ծառայէ մէկ նպատակի՝ մարդկութեան ուղղութիւն տալու՝ լիարժէք կեանքով ապրելու համար:

Հագարամեակներ շարունակ եոկայի գիտելիքները սերունդէ-սերունդ փոխանցուած են միայն ուսուցիչէն աշակերտին: Այդ ընթացքին ձեւաւորուած են եոկայի տարբեր ուղղութիւններ՝ հաթհա եոկա, զարմա եոկա, ճանա կամ

Չնեանա եոկա, Ռաջա եոկա, պհադգի եոկա, մանթրա եոկա եւ այլն:

Ըստ մեզի հասած տեղեկութիւններու՝ ՔԱ 2-րդ դարուն եոկայի մասին գիտելիքները առաջին անգամ համակարգուած եւ դասակարգուած կերպով ներկայացուցած ու իբրեւ դասագիրք գրի առած է Բադանճալի իմաստունը: Այդ դասագիրքը կը վայելէ մեծ հեղինակութիւն ամբողջ աշխարհի մէջ, իբրեւ դասական եոկայի առաջնային դասագիրք:

Բադանճալին իր «Եոկա-սուղրա» գիրքին մէջ կը նշէ եոկա բառի ստուգաբանական եւ իմաստային երկու բացատրութիւն: Մէկ պարագային եոկա բառը կը կապուի եոկի արմատի հետ, որ թարգմանաբար կը նշանակէ կապ կամ միութիւն, այսինքն՝ կապ կամ միութիւն մարդու, բնութեան եւ տիեզերքի միջեւ: Միւս պարագային՝ եոկա բառի ծագումը կը կապուի հին սանսկրիտի եոլա արմատի հետ, որ կը նշանակէ մտախոկում:

Բադանճալի իմաստունը կը նշէ, որ եոկան մտաւոր թրթիւններու, շարժումներու, թափառումներու կայունացումն է: Ան եոկան կ'անուանէ աշդանկա եոկա, որ բառացիորէն կը թարգմանուի եոկա:

ՄԵՐ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԿՈՅՁԻ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ Կ'ԵՐԿԱՐԷ ԿԵԱՆՔԸ

Գիտնականները պարզած են, որ ընկոյզի ամէնօրեայ օգտագործումը կ'երկարէ մարդու կեանքը: Անոնք կը հաւաստիացնեն, որ ընկոյզի որոշ քանակի օգտագործումը (ամէնօրեայ) մտաւորապէս 19%-ով կը նուազեցնէ տարբեր հիւանդութիւններու հետ կապուած մահացութեան վտանգը:

Ասիկա հաստատուած է անդականոնի, առողջ ապրելակերպի գործօններու, տարբեր սեռի եւ տարիքի մարդոց առողջական խնդիրներուն առնչուող շարք մը ուսումնասիրութիւններու հիման վրայ:

Հետազոտութեան ընթացքին պարզուած է, որ ընկոյզի հանդէպ կախուածութիւնը կը համարուի

օգտակար սովորութիւն:

Փորձագէտները հաստատած են, որ ամէն օր ընկոյզ օգտագործող մարդիկ ունին աւելի սլացիկ կազմուածք, շատ ժամանակ կը տրամադրեն մարմնամարզանքին, քիչ կը ծխեն, կ'օգտագործեն բաւական շատ միդը եւ բանջարեղէն:

Գիտնականները օգտակար կը համարեն օրական 30 կրամ ընկոյզի օգտագործումը:

Նախապէս գիտնականները պարզած էին, որ «ենթաստամոքսային գեղձի քաղցկեղով» ամենաքիչ կը հիւանդանան այն կիները, որոնք պարբերաբար կ'օգտագործեն ընկոյզ, նուշ, պիստակ, հնդկընկոյզ:

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly
 Enclosed a check for (one year)
 * \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA
 \$ 100,00 (Air Mail) for Canada.
 \$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----
 Address: -----
 City: ----- State:----- Zip Code:-----
 Country: -----
 Tel:----- Fax:-----

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ

PALM SPRINGS ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԳԼԱՅՈՂ ԳԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Փալմ Սփրինգսի գեղատեսիլ եւ կից լեռնային շրջանին, վարձու է տրուում լրիւ կահաւորուած մէկ ննջարան, մեծ նստասենեակ, խոհանոց՝ բոլոր յարմարութիւններով, մինչեւ 5-6 հոգի գիշերելու տարողութեամբ Condo: Ունի մեծ լողաւազան, քարուզի, թեմիսի խաղաղաշտ, կանաչազարդ փիքնիքի տարածք, իր յատուկ կրակարաններով եւ 24-ժամեայ ապահովութեան սիստեմ:

Վարձման գներն են՝

Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի՝	\$ 400
Long Weekend-ների համար՝	\$ 500
Մէկ շաբաթուայ համար՝	\$ 675
Մէկ ամսուայ համար՝	\$ 1450

Մանրամասների համար հեռաձայնել՝
(818) 246-0125

ԵՐՐՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԽՍՏԱՅՈՒՅԱԾ Է

Շարունակում է 1-ին

դարանականներ կարծում են, որ Հայաստանի արտաքին քաղաքական վերջին որոշումների վերաբերեալ իրենց դժգոհություններն արտայայտման լավագույն միջոցը կարող է լինել Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգադրման վերաբերեալ առաջընթացը, իրականում հակամարտության խաղաղ հանգուցալուծմանը որևէ կերպ չնպաստող, եթե ոչ ուղղակիորեն վնասող մտեցումների կիրառումը»,- «Ֆէյսպուքի» իր էջին վրայ գրած է Ֆարմանեան:

Հայկական պատուիրակության մեկ այլ անդամ՝ ընդդիմադիր պատգամաւոր Նիկոլ Փաշինեան, իր կարգին յայտարարեց, որ Հայաստան-Եւրոպական Միութիւն յարաբերութիւններուն մէջ Սեպտեմբեր 3-էն յետոյ Հաստատուած է գաղջ միջոցառում, որու պատճառաւ Պրիւքսին ու Երեւանը տապալեցին

միասնական փաստաթուղթի ընդունումը:

«Հայկական կողմը չի ցանկացել ընդունել յայտարարութիւն, որպէսզի Ռուսաստանում բացատրութիւններ տալու անհրաժեշտութիւն չլինի», - ըսաւ Նիկոլ Փաշինեան՝ յայտարարելով, որ այս գործընթացը ղեկավարուած է Երեւանէն: «Մենք Ստրասբուրգում ենք եղել, բայց եկել, պարզել ենք, որ Յովիկ Աբրահամեանն ու Էդուարդ Նալբանդեանն էին բանակցում», ըսաւ Նիկոլ Փաշինեան:

Վերջին տարիներու Եւրամիութիւնը միատեղ յայտարարութիւն՝ Ատրպէյճանի հետ չէ ստորագրած, քանի որ Պաքուն չէ համաձայնած Ղարաբաղի հարցով Եւրոպայի Միութեան հաւասարակշռուած դիրքորոշման հետ: Մինչդեռ Հայաստան, նախորդ տարիներուն ունենալով միատեղ յայտարարութիւններ, այս անգամ գրկուելով կը հաւասարի Ատրպէյճան հետ:

ԻՆՉՈ՞Ւ Է ԸՆԴԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ

Շարունակում է 2-ին

նոյնն է՝ բախուելու են քաղաքական մեծամասնութեան՝ ուղղակի արդէն լիտիութեան հասնող ինքնասիրահարուածութեան, ինքնագոհութեան եւ պարզապէս սեփական ճշմարտութեան մէջ գերհամոզուածութեան անյաղթահարելի պատին, ինչից եւ ծնւում է պոպուլիզմին տուրք տալու հակումը: Այլ կերպ ասած՝ ստեղծուել է մի իրավիճակ, երբ կողմերից իւրաքանչիւրը գործում է իրեն վերապահուած որոշակի դերի շրջանակում, որոնք միասին ստեղծում են մի բեմադրութիւն, որի ողջ իմաստը «թամաշա» ապահովելն է եւ դրանով հասարակական-քաղաքացիական գոլորշին բաց թողնելը:

Սա ազդակ է, որ ենթազիտակական մակարդակով հասնում է հասարակութեան իւրաքանչիւր գիտակից անդամի: Վերջինս տեսնում է, որ ինչ-որ գործընթացներ տեղի են ունենում, սակայն չի կարողանում հասկանալ՝ ինչին են ուղղուած, որտեղ են տանում եւ ի վերջոյ որն է այս խաղի իմաստը: Իսկ դրանից օգուտում է բացառապէս իշխանութիւնը: Ընդդիմութեան եւ հասարակութեան թուացեալ համախմբման այս ինքնախաբէութեան թելերով իշխանութեանը պարզապէս հսկում է իրավիճակը, այն պահում վերահսկելիութեան սահմաններում: Այս փուլում դրանից աւելին իշխանութեանը հարկաւոր էլ չէ:

«ՀԱՅԵԼԻ»

ԱԶԵՐԻՆԵՐԻ ՈՍԿՈՒ ՓԱՅԼՆ ԷԼ ՍԵՒ Է

Շարունակում է 7-ին

է, որ Ատրպէյճանն էլ չի ուժեղանում: Այնպէս որ, լաւ կը լինէր ռազմական հռետորաբանութեանը զոռ տալուց առաջ, ազերիները երբեմն յիշէին, թէ ժամանակին որքան փոքրաթիւ ուժերով է հայկական կողմը յետ մղել ստրպէյճանական մեծաթիւ ու լաւ զինուած ստորաբաժանումներին: Երեւի չեն

ուզում. մեծ ցաւ է յիշելը: Յիշէին, Յունուարի 19-ի լոյս 20-ի գիշերը նրանց դիվերսիոն խումբը սաղրանքի չէր դիմի, հատելով հայկական սահմանը, որի ժամանակ «դիրքում կանգնած, ինը հոգուց բաղկացած հասարակ ստորաբաժանումը ետ է մղել Ատրպէյճանի յատուկ նշանակութեան ստորաբաժանման երկու խմբի՝ շուրջ 30 հոգու»:

ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

ԱՐՈՒԵՍԻ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԲԻՈՒՄ

Շարունակում է 8-ին

նուազակցութեամբ ելոյթ ունեցաւ՝ վաչէ Մանկրեանը վարպետութեամբ եւ ապրումով նուագելով Առնօ Բաբաջանից եւ Կոմիտասից երաժշտական կտորներ՝ արժանանալով հանդիսականների բուռն ծափերին: Հանդիսավարը շնորհակալութիւն յայտնեց գրքի հրատարակութեան հովանաւոր՝ պրն. Պետրոս Սամուէլեանին եւ բոլոր սատար հանդիսացողներին: Պրն. Արամ Սամուէլեանը արտայայտուեց եղբոր փոխարէն, նա բացակայում էր:

Այնուհետեւ Գլենդէյլի գրադարանների հայկական բաժնի պատասխանատու՝ Էլիզաբեթ Նազարեանը ներկայացրեց ընծայուած պատուազրերը պետական անձերի կողմից ի գնահատանք Սիրունի արուեստի ըստ հետեւեալի՝

- US Congressman- Mr. Adam Schiff
- CA State Senate- Mr. Carol Lieve
- CA Legislature Assembly Member- Mr. Adrin Nazarian
- CA Legislature Assembly Member-Mr. Mike Gatto
- City of Glendale Council member-Mr. Frank Quintero

Գինեծօնի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ սեղանի շուրջը բոլորած յարգելի անձնաւորութիւններով ներկայութեամբ ապրակին բազմած գրքի հեղինակ Սիրունի: Հիւանդութեան պատճառաւ անբարբառ վարպետը վարդահայեաց ժպիտը դէմքին գոհունակութեան եւ ուրախութեան արտայայտչական նշաններով շնորհակալութիւն էր յայտնում, յուզիչ էր պահը, սակայն ոգեւորիչ հայ մշակոյթին պատիւ բերող Սիրունի պարգեւած հրաշալի աշխատանքի

ՀԱՄԱԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ ԶՕՐԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱՔ

Շարունակում է 1-ին

հազար մուճակահարներ եւ 20,000ի հասնող խմբակներ իրարու դէմ կը կռուին, 70ի հասնող եկեղեցիներ եւ 1500 մզկիթներ վնասուած են, ինչպէս նաեւ 3 միլիոնի հասնող շէնքեր եւ հիւանդանոցներ: Երկրէն ներս կ'ապրին 1 միլիոն 300 հազար քրիստոնեաներ, որոնց 400 հազարն արդէն գաղթած է: Արմաշ Սրբազան շնորհակալութիւն յայտնեց սուրիահայ գաղութին եղած օժանդակութեանց համար, որոնց կարիքը կ'աւելնայ օրէ օր:

Ելոյթներ ունեցան Առաջնորդ Յովնան Սրբազան եւ Մուշեղ Արք. Մարտիրոսեան, ինչպէս նաեւ Սուրիահայութեան Օժանդակ Մարմնի ատենապետ Զաւէն Խանճեան: Բոլորն ալ կոչ ուղղեցին ներկայ հասարակութեան միասնական ճիգերով ներդրում կատարելու եւ օժանդակելու սուրիահայ մեր հայրենակիցներու անմիջական կարիքներուն

Սոյն զօրակցական հաւաքն աւարտեցաւ ներկայ հոգեւորականներու «Հայր Մեր» Տէրունական աղօթքով:

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐԽԻՒՆԵՐԸ

Շարունակում է 8-ին

կան հայոց մասին 1897-1968 թուականներուն: 1914-1920 թուականները ընդգրկող երեք տոմարներէն միայն մէկը տեսած էր, իսկ միւս երկուքը անգտանելի կը մնային: Անցաւ իստեցաւ Առաջնորդարանի արխիւներու մէկ կարեւոր հատուածին անմիջապէս վիճակին մասին: Ապա յարգարժան դասախօսը նշեց Բարեգործականի շարքերաբար աւելի ինամքով պահուած արխիւներուն մասին, որոնք կը պարունակեն հազարաւոր փաստաթուղթեր վերապրողներու մասին:

Դոկտ. Շէմմասեանը մանրակրկիտ կանգ առաւ Երուսաղէմի արխիւներուն վրայ, որոնք փաստօրէն կոստանդնուպոլսոյ արխիւներն են, 1913-1916 եւ 1919-1922 թուականները ընդգրկող: Իսկ երկու թուականներու միջեւ գոյութիւն ունեցող երեք տարուան բացը հետեւանք էր Ամենապատիւ Տ. Զաւէն Պատրիարք Տէր Եղեայանի քարտին՝ օսմանեան կառավարութեան կողմէ: 1919-ին վերադառնալով Պոլիս Զաւէն Պատրիարք կը ստեղծէ տեղեկատու դիւան մը, որ բազմաթիւ տեղեկութիւններ եւ փաստաթուղթեր կը հաւաքէ Թուրքիոյ տարբեր գաւառներէն, կապուած ցեղասպանութեան հետ: 1922 թուականին, Քեմալական թուրքերէն զգուշանալով, Պատրիարքը խոհեմութիւն կը ցուցաբերէ, ու այդ արխիւները փրկելու նպատակով 24 տուփերու մէջ զանտնք փոխադրել կու տայ Անգլիոյ Manchester քաղաքը, Գրիգորիս Եպ. Պալաքեանի մօտ: Իսկ երբ Գրիգորիս Սրբազան կը դառնայ Մարսիլիոյ Առաջնորդ 1927ին, 1938 թուին շուրջ 20.000 հաշուող այդ փաստաթուղթերը կ'ուղարկէ Երուսաղէմ՝ Թորգոմ Պատրիարք Քուշակեանին: Այս արխիւներու հիմնական պարունակութիւններն են Սահակ Բ. կաթողիկոսի եւ ձեմալ փաշայի թղթակցութիւնները, Թուրքիոյ տարբեր նահանգներէ եկած տեղեկութիւններ եւ փաստաթուղթեր Զարդին մասին, հայ դաւաճաններու մասին, ազգային ժողովներու արձանագրութիւններ, պարբերաթերթեր, եւ այլն:

Գալով Անթիլիասի Ս. Աթոռին արխիւներուն, անոնք ակնկալուածէն աւելի նուազ եղած էին, վեհափառ Սահակ Բ. Խապայեան կաթողիկոսի Երուսաղէմ աքսորուած ըլլալուն պատճառով: Յարգարժան դասախօսը ուսումնասիրած էր այդ արխիւները, որոնք դժբախտաբար մեծաւ մասամբ ըլլալով կրկնօրինակներ (copy), որոշ չափով անընթեռնելի եղած էին:

Ապա դոկտ. Շէմմասեան մանրամասն կանգ առաւ Բերիոյ Թեմի հարուստ արխիւներուն վրայ՝ որոնք ինամքով պահուած էին: 2000 թուականին Տ. Մուշեղ Ա. Արքեպիսկոպոս Մ ա Ր տ ի Ր ո ս ե ա ն ի ինդերանքով, Սուրէն Արք. Քաթարոյեան սիրով տրամադրած էր այդ արխիւները դասախօսին՝ զանոնք ուսումնասիրելու համար Առաջնորդարանի ժողովարարահին մէջ: Դոկտ. Շէմմասեան մանրամասն տեղեկութիւններ տուաւ այդ հարուստ արխիւներու մասին, որոնք կը պարունակէին լայն տեղեկութիւններ Չարդի, աքսորի, որբանոցներու, գաղթականացաններու վերաբերեալ, վերապրողներու ցուցակներ, ինչպէս նաեւ մանրամասն տեղեկութիւններ 40-45 Հայրենակցական միութիւններու կողմէ: Ապա յարգելի դասախօսը հակիրճ ակնարկ մը նետեց Վիեննայի, Փարիզի, Միացեալ Նահանգներու, ՀՅԴ-ի եւ Հ.Օ.Մ.-ի արխիւներուն, որոնք կու գային լրացնելու Միջին Արեւելքի արխիւներուն տուեալները: Հուսկ դասախօսը կանգ առաւ արխիւներու ու անոնց ինամքով պահպանման կարեւորութեան վրայ: Ան մեծ սիրով պատասխանեց ունկնդիրները յուզող հարցերուն: Դասախօսութիւնը վերջ գտաւ Տ. Արեւելքի քնն. Քիրագեանի պահպանիչով:

Անկասկած, Միջին Արեւելքի արխիւներու այս ուսումնասիրութիւնը, Հայաստանի եւ այլ կեդրոններու արխիւային տուեալներուն հետ միասին, պիտի դառնան փաստագրական անհրաքելի ապացոյցներ, խթանելու եւ հետապնդելու ցեղասպանութեան ճանաչումն ու մեր արդար իրաւունքներու հատուցումը:

կալութիւն յայտնում, առողջութիւն մաղթում եւ նկարում էին անմոռանալի դարձնելով պահը եւ երեկոն իրենց կեանքում:

Այսպէս երեկոն իր աւարտին հասաւ:

Ապշանքի եւ հիացմունքի երեկոյ: Խոկումի եւ մտածումի երեկոյ: Հպարտանքի եւ գովաբանութեան երեկոյ:

Հանդիսականներից ոմանք լիքը ձեռքերով էին լքում սրահը հեղինակի գրքերը գնած լինելով որպէս թանկագին յիշատակ նրա կեանքից ու արուեստից:

արգասիքով, նրա անունը յաւերժ հնչեցնող: Ծրագրի աւարտին հանդիսավարը ընթերցեց մեծարեալ հեղինակի շնորհակալական խօսքը՝ ուղղուած ներկայ հանդիսականներին եւ բոլոր նրանց, ովքեր տարբեր առիթներով օժանդակել եւ օգտակար եղած են, նաեւ իր կեանքից, նկարչական արուեստից, աշխատանքներից դրուագներ ներկայացնելով, այնուհետեւ ներկաները հրաւիրուեցին հիւրասիրութեան:

Միջնորդող Չերմ էր, սակայն յուզումով թաթախուած: Շատեր մօտենում էին հեղինակին, շնորհա-

«ՀԱՅ ԿԻՆԸ ԵՒ ՄՇԱԿՈՅԹԸ»

Շարունակում էք 15-էն

1909ին կարեւոր հրատարակութիւն կ'ըլլայ «Աղջկայ մը սիրտը» հատորը ուր պատմութեան քննարկով կը ցոյցանէ գրքին մէջ տեղ գտած հերոսներու նկարագիրը, կեանքին նայելու չափն ու արժեւորումը:

«Կնոջ հոգիներ» արձակ հատորին մէջ կեանքէն առնուած պատմութեան քննարկումը կը գործեն դրական եւ ժխտական տիպարներ:

Սիւլիլի գրական եւ հասարակական կեանքի վաստակը զինք կը դարձնեն եզակի կին մը Պոլսոյ հայ կեանքին մէջ:

70 տարեկանին կը մահանայ 1934-ին իրեն համար ծրագրուած յոբելեանը առանց վայելելու:

Սիւլիլի բովանդակ կեանքը նուիրուած էր հայութեան հանդէպ իր խոր սիրոյն:

ԴՈԿՏ. ՓՐՈՖ. ԲԵՐԿՐՈՒՆԻ

Սիրելի Ազատուհին 139-154 էջերուն մէջ ընթերցողին կը ներկայացնէ դոկտ. փրոֆ. Բերկրուհի Նաճարեան-Սվաճեանի կեանքը, նկարագիրը, ուսումնական ծրագիրներով ձեռք բերած բարձրագոյն որակաւորումները Լիբանանի թէ Ամերիկայի մէջ: Ան նշանաւոր հոգեբաններու եւ մանկավարժներու հետ ունեցած է գործակցութիւն, եւ այդ բոլոր մակարդակներու մէջ, որպէս հայուհի մտաւորական, ինքզինք արժեւորելով, վայելած է բոլորին յարգանքը:

Երբ կարգացի Բերկրուհիին նուիրուած էջերը յիշեցի ժողովրդական ասացուածքը՝

«Երբ Աստուած իր մատով կը դրոշմէ ծնող մանուկին ճակատը, ան անպայման կ'ըլլայ հանճար, գիտնական, առաջնորդ-անհատականութիւն:

Կը կարծեմ որ Բերկրուհիին ստացած է այդ յատուկ, տիրոջը մատին դրոշմը իր ճակատին, դարձած է տիպարը մեր սիրելի Ազատուհիին եւ զինք ճանաչողներուն: Ազատուհին կը գրէ՝

«Աշխատանքի հերոս յորջորջումը կը պատշաճի իրեն, երբ նկատի ունենանք իր կեանքին 50 տարիներու անընդհատ լիտիւրգիայն եւ ունեցած գործունէութիւնը, հեւ ի հեւ վազը, գիտութեան եւ ազգային ծառայութեան փշոտ ու դժուար ճանապարհին վրայ»:

Վարձքը կատար կ'ըսենք, բոլոր օրինակելի կեանքով տիպար դարձած մեր հայուհիներուն:

ՀԱՅՈՒՆԻ ՏԻՊԱՐ ՄԸ ՍԻՐՎԱՐԴ ՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

Սիրելի Ազատուհին, Սիրվարդը մօտէն ճանչցած ըլլալով, գայն կ'արժեւորէ որպէս տիպար մայր, խոհեմ, աշխուրջ, շրջահայեաց, զգայուն եւ ծառայատէր հայուհի:

Անոր մահուան տարելիցին, իր հարգատի զգացումները արտայայտելով ըսած է.

«Սիրվարդ իր բարոյական տիպարով մեզի օրինակ կը հանդի-

սանայ: Իր կեանքին ընդմէջէն մենք վերահասու կ'ըլլանք այն արժանիքներուն, որոնք կը շարունակեն ապրիլ եւ ազդեցութիւն գործել մեր շրջապատին վրայ մահուանէ ետք իսկ:

Ան իր ամուսինին՝ Կարապետի եւ զաւակներուն ասպարէզով մօտէն կը հետաքրքրուէր: Ան իր կարեւոր ներդրումը ունէր անոնց յաջողութեան մէջ: Ծիրակ երգարաններուն անխափան հրատարակութեան թիկունք կանգնելով, կը նպաստէր, որ հայ երգը մտնէ իւրաքանչիւր հայ տունէն ներս»:

ԱՂԱՒԻՆԻ ԾՆՈՐՀ ՊԱՇՏՈՒՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ազատուհին իրապաշտութեամբ, ընթերցողին կը ներկայացնէ, Աղանի Ծնորհը, որպէս Տիպար Քրիստոնէական դաստիարակութեամբ սերունդներ պատրաստող ուսուցչուհի, Լիբանանի եւ Ամերիկայի մէջ:

Ինծի համար, Աղանիին սէրը իր քրիստոնէական հաւատքին միացած, սէրը իր ասպարէզին հանդէպ, սէրը մարդուն մէջ մարդը կերտելու առաքելութեան տիպարը եղած է Ծնորհը իր ողջ կեանքի ընթացքին:

Իր կանխահաս մահը զինք խլեց իր սիրելիներէն:

Աղանին պարզ ու խոնարհ հոգիի տէր էր:

ՀԱՅ ԿԻՆԸ ԵՒ ՄՇԱԿՈՅԹԸ

Սիրելի Ազատուհին 9-22 էջերուն շնորհակալ աշխատանքով, ընթերցողին ներկայացուցած է հայ կնոջներուն մասին փոխանցել հայ կնոջ անցեալի իրագործումները, երբ Եւրոպայի մէջ կինը կ'ապրէր կաշկանդուած ու սահմանափակ կեանք մը որ շրջանին:

Ըստ Ղազար Փարպեցի պատմիչին, Հմայեակ Մամիկոնեանի կինը Ջուրիկ Արծրունին կը նկատուէր բարձր մտաւորական: Ծուռանիկ, Վարդան Մամիկոնեանի աղջիկը՝ ընթերցասէր, իմաստուն:

ԺԳ. դարուն Գանձակեցիին կը վկայէ Մամբան իշխանուհիի մասին, որուն դուստրը, Մամա խաթունի խնդրանքով վարդապետը, Երզնկացիին «Յաղաքս Երկնային Շարժմանց» գրութիւնը հայ մտքի համար անգնահատելի աշխատանք կը նկատուի: Վասպուրականի Գագիկ Արծրունի թագաւորին տիկինը, 902 թուականին, ընդօրինակել տուած է Աւետարան մը, որ հնագոյն ձեռագիրը կը նկատուի, եւ իր մանրանկարչական արուեստի բարձր մակարդակով, իսկական գոհար մըն է:

Կիլիկեան շրջանէն, Ջապէլ թագուհին իր գեղարուեստի եւ դպրութեան հանդէպ ունեցած սիրով նշանաւոր եղած էր:

ԺԱ. դարուն Բագրատունեանց տունէն Աշոտ թագաւորի դուստրը Մարիամ հմուտ գիտնական էր: Գրասէր եւ գրող հայուհիներէն բացի կայ գրչագիրներու եւ ձեռագիրներու օժանդակող աղջիկներ:

Տաղանդաւոր երաժիշտ եւ բա-

ԱՐԱՍ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼ

Շարունակում էք 15-էն

ցոյի կեանքէն հեռու, Սօսեաց անտառներուն մէջ մարտական հմտութեանց այլուքներ կ'ուսուցանէր իշխանական ծագում ունեցող իր աշակերտներուն:

Ահա թէ ինչ ուսուցողական տողեր գրած է մեր Պատմահայրը: Տողեր, որոնք այսօր ալ նոյնքան արդիական կը մնան.

"Արատուայի մէջ գլուխ բարձրացուցած էին կեղրոնախոյս նախարարները: Արքունիքի համար առանձնապէս մեծ վտանգ էր մայրաքաղաքի մէջ հակապաշտութիւնը հարստութիւն կուտակած քրմա-

նաստեղծ էր Սահակաղուխտ: Իր քերթուածն է, «Սրբուհի Մարիամ Սափոր Ոսկի» շարականը որ հասած է մեզի:

10-րդ դարուն Խոսրովանոյշ թագուհին, Աշոտ Ողորմածի տիկինը կը հիմնէ Սանահինի եւ Հաղբատի համալսարան վանքերը: Շահանդուխտ Սիւնեաց թագուհին որպէս շինարար կը հիմնէ Տաթևի վանքը:

Կատարինէ թագուհին կիսատ մնացած Անիի Մայր տաճարը աւարտին հասցնելու համար, իր օժիտները կը ծախէ, որ հոգայ Տաճարին ծախսերը:

Անիի աւերակներու նկարագրութիւնը ընելով, Լինջ անգլիացի տաղանդաւոր ճանապարհորդը կը գրէ.

«Կը գտնուինք գեղարուեստական բարձր արժէք ներկայացնող յիշատակարանի մը դէմ, որ յայտարար է քաղաքակրթական մշակոյթի աստիճանի մը, անհամեմատ աւելի բարձր քան իրեն ժամանակակից արեւմտեան չափանիշը»:

Օտար համալսարաններու հայ ուսանողուհիներէն ոմանք, իրենց աշխատանքով կը ներկայացնեն հայ մշակոյթի արժէքները, համալսարանական խստադատ ատեաններուն, որպէս աւարտաճառ կամ թէգ: Այս աշխատանքներով հայ մշակոյթը կը ծանօթացնեն օտարներուն:

Հայ կնոջ դերը մայրենի մեր ոսկեդարի լեզուի պահպանման եւ փոխանցման տեսակէտով նոր սերունդին, մեծ պարտաւորութիւն է: Ազատուհին այսպէս կը վերջացնէ:

կան դասը՝ Քրմապետ Արձանի գլխաւորութեամբ, որոնք յաջողած էին իրենց ենթարկել կամագուրկ Հարմա Արքան ու անոր արքունիքը:

Երիտասարդ Արամը կը բեռնաթափէ արքունիքը: Ան նախ կը չէզոքացնէ արքունիքին շուրջ վիտացող ճրիակեր ու արքունիքի կերակրատաշտէն լիուլի օգտուող մօտ ու հեռու զարմիկներուն դիմադրութիւնը, ապա զանոնք բանակի այս կամ այն գործաւարտ ման մէջ ընդգրկելով, կը պարտադրէ իրենց միտքի եւ ուժի ունակութիւնները ռազմի դաշտին մէջ ի ցոյց դնելու...

-Հայուհին իր սեռին վայել արժանապատուութեամբ, եւ որպէս արժանաւոր յաջորդ իր նախնիներուն, պիտի դիմակայէ իրեն վստահուած մեծ պատասխանատուութիւնը, հայ մշակոյթը չաւերժացնելու սահմանող համագրային ճիգերուն մէջ:

Հայ կինը եւ Մշակոյթը հատորը հարուստ է նաեւ միջազգային արժէքով հայ թէ օտար գրագէտներու, արուեստագէտներու մասին, հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով գրուած յօդուածներով: Կարժէ կարգալ բոլորը:

Ազատուհին սրտալուրջ երախտագիտութեամբ կը յիշէ նախակրթարանի ուսուցչուհին, Մաքրուհի Թաթևեան խաչատուրեանը, եւ երկրորդական վարժարանի հայերէն լեզուի ուսուցչուհի Մանուկ Տէօլլի-Թեանը նուիրուած յօդուածներով:

Գրուած ներբողագիրները կ'ապացուցեն իր նկարագրին ազնուականութիւնը համեստութիւնն ու բարի հոգին:

Ան՝ որպէս համալսարանի վաստակաւոր դասախօս, ընթերցողին կը թելադրէ,

Ա.- Որքան ալ բարձր տիտղոսներու արժանանաք, ուսումնական թէ արուեստի ասպարէզներու մէջ, չմոռնաք ձեր առաջին ուսուցիչ-ուսուցչուհիները:

Բ.- Գիտնաք արժեւորել արժանին՝ իր կեանքէն հեռանալէն առաջ, որ բոլորիս ճամբան է: Անոր պարգեւեցէք իր շնորհակալ գործէն եկող գոհունակութիւնը, որպէս գնահատանք:

VA Print Media
 Book Printing • Hard Covers • Year Books
 Restoration of Old Books & Bibles

Նոր Գիրքերու Տպագրութեան Եւ Հին Գիրքերու Նորոգութեան Համար Հեռ.աձայնել՝ ՎԱՀԷ ԱԶԱՊԱՀԵԱՆԻՆ

Vahe Atchabahian
 1743 E. Elizabeth St. • Pasadena, CA 91104
 Tel: 626-793-6220 • Cell: 626-354-5924
 vamedia@yahoo.com • www.vaprintmedia.com

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ
 1060 North Allen Ave Pasadena, CA 91104
 Գրասենեակները վերանորոգուած
 եւ յարմար վարձքերով
 հեռաձայնել՝ (626) 398-0506

«ՔՈՉԱՐԵԱՆԻ 10 ՏԱՐԻՆԵՐԸ ՄԵՉ ՀԱՄԱՐ ԿՈՐՍՈՒԱԾ, ՆՈՅՆԻՍԿ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ՏԱՐԻՆԵՐ ԵՆՆ

Մարտնակուած էջ 6-էն

Պետրոսեանի հետ «աշխատում եր 2015-ի դէմ»: Այն ժամանակուայ արտգործնախարար Վահան Փափագեանն այս յայտարարութիւնը մեկնաբանել էր՝ ասելով, որ հանդիպումը տեղի է ունեցել հայազգի Սամսոն Օզարարատի միջնորդութեամբ, սակայն այն «անբովանդակ եւ անիմաստ» է եղել եւ «որեւէ առարկայական հարց չի քննարկուել»: Դուք ներկայ էք եղել այդ հանդիպմանը: Ի՞նչ կատեք, առհասարակ, Արփարսլան Թիւրքեշի հետ հանդիպումների եւ Սամսոն Օզարարատի՝ այդ հարցում միջնորդութեան մասին:

-Այո, նախագահ Տէր-Պետրոսեանի եւ արտգործնախարար Վահան Փափագեանի հետ մասնակցել եմ Արփարսլան Թիւրքեշի հետ հանդիպմանը: Դա Փարիզում էր, 1993-ի Մարտի 13-ին: Փափագեանը ճիշտ է, որ այնտեղ որեւէ ուղղակի խօսակցութիւն չի եղել ցեղասպանութեան մասին, ինչպէս Թուրքիոյ Թիւրքեշն է պնդում: Սակայն կը ցանկանայի ճշտել մի կարեւոր կէտ: Այդ հանդիպումը պատահական, վերջին ըոպէի հարց չէր: Մի քանի ամսուայ կապեր ունէինք, եւ հայր Թիւրքեշը 1993-ի Յունուարին՝ Եւրոպայում, Փետրուարին՝ ԱՄՆ-ում հանդիպել էր մեր բարձրաստիճան ղեւանագէտների հետ: Երեւանն էր արտօնել այդ հանդիպումները, եւ ժամանակին ստացել ենք մեր ղեւանագէտների գեկոյցներն այդ կապակցութեամբ:

Մարտի հանդիպումը ծրագրուած էր: Այն նաեւ միջնորդուած էր թրքահայ-ֆրանսահայ Սամսոն Օզարարատի կողմից: Կարող է նոյնիսկ, որ այդ կապի գաղափարը Սամսոնից էր, յստակ չեմ յիշում այս պահին:

Փափագեանը այդ ամիս նախարար դարձաւ եւ գուցէ ծանօթ չէր դրան նախորդած իրադարձութիւններին: Առնուազն ինձ համար, որ առաջին փոխարտգործնախարար էի նշանակուել Վահանի հետ միաժամանակ, սակայն, արդէն որպէս նախագահի խորհրդական պատասխանատու էի Թուրքիայի հետ յարաբերութիւնների համար եւ, որքան յիշում եմ, նախագահի համար այդ հանդիպումը կարեւոր էր: Դա Թուրքիայի հետ երկկողմ բանակցութիւնների ամենախիստ շրջանն էր: Շատ կարեւոր էր հնարաւորինս ապահովել Թուրքիայի կառավարութեան, եւ մանաւանդ Թուրքիայի ծայրայեղ ու հակահայ նկատուած ընդդիմադիրների աջակցութիւնը մեր երկկողմ յարաբերութիւնների կարգաւորման համար:

Կարեւոր էր լսել ու դրանից յետոյ ամրացնել Թիւրքեշի մօտեցումը, որը, հասկացանք, նոյնն էր, ինչ Դեմիրելի կառավարութեան քաղաքականութիւնը: Հասկանում եմ, որ կարելի է ձանձրացուցիչ նկատել, երբ հակահայ ու ծայրայեղական նկատուած քաղաքական կարեւոր գործիչը սովորական մօտեցում է ցուցաբերում: Մեզ համար կարեւոր էր, որ Դեմիրելի կառավարութեան հետ դրական արդիւնքի հասնելու դէպքում Թիւրքեշը արգելք չլինէր: Եթէ Թիւրքեշը արգելք չլինէր, դժուար թէ Թուրքիայում միւս ընդդիմադիր կուսակցութիւնները կարողանային արգելք հանդիսանալ: Ապրիլին,

Քեյրաջարից յետոյ վարչապետ Սուլէյման Դեմիրելը կանգնեցրեց բանակցութիւնները՝ մօտաւորապէս հասկացնելով, որ չափը անցանք: Հակառակ դրան մենք մեր ջանքերը շարունակեցինք, եւ շարունակեցի հանդիպել Արփարսլան Թիւրքեշին ու աւելի ուշ իր որդուն՝ Թուրքուլին, նոյն նկատուածներով: Որքան գիտեմ, Սամսոնը նոյն մտահոգութիւնն ունէր այս հանդիպման վերաբերեալ եւ ընդհանրապէս:

-Վերադառնանք մեր օրերին: ՀՀ կառավարութեան անցած տարուայ որոշմամբ յաւելեալ տարածքներ փոխանցուեցին Հայաստանում տեղակայուած ռուսական ռազմակայանին մասին «Երէբունի» օդանաւակայանում, որտեղ ռուսները օդուծի նոր էսկադրիլիա են ստեղծում: Սա կարող է սպառնալիք հանդիսանալ մեզ համար՝ նկատի ունենալով դարաբաղեան հակամարտութիւնը:

-Ռուսներն այստեղ մեծ ներկայութիւն ունեն եւ կարծես սրանով մենք Թուրքիային ասում ենք՝ քեզ այսօր աւելի շատ ենք որպէս թշնամի ընկալում, քան առաջ, երբ իրականում նման բան չկայ:

-Բայց դա մենք չենք, ռուսներն են անում:

-Բայց մեր երկիրն է, չէ՞, մենք ենք պատասխանատուն: Մենք չենք կարող Թուրքիային, Չինաստանին կամ միւսին ասել, որ ինչ պատահում է մեր տարածքի վրայ, մենք կապ չունենք: Ինչ վերաբերում է Ռուսաստանին, այդ գորքերն աւելացնելը աւելի շատ կապուած է Ղարաբաղի եւ Ատրպէյճանի հետ, քան Թուրքիայի: Այստեղ հարկ է նշել հետեւեալը. այն, ինչ աւելացնում են այսօր, օգտակար կը լինի Ատրպէյճան-Հայաստան շրջող պատերազմի պարագայում միայն Ռուսաստանի ու Ադրպէյճանի համար: Եթէ որեւէ բախում սկսուի, ռուսները կարող են միջամտել ու անմիջապէս տեղակայուել: Իսկ երբ տեղակայուեն մեր հակակշիռ տակ գտնուող որեւէ տարածքում, մենք կկորցնենք այն, ինչ այսօր ունենք: Առանց բանակցութեան: Թուրքիան, թերեւս, նոյնիսկ գոհ կը լինի, որովհետեւ արդիւնքը կը լինի այն, որ այդ տարածքները մեր հակակշիռ դուրս կը գան եւ ռուսականին կ'անցնեն առանց բանակցութեան ու առանց փոխարէնը որեւէ բան ստանալու:

Այսինքն՝ մերոնց 15 տարուայ հաւաստիացումները, թէ ամէն ինչ կատարուել է, եւ մենք կարող ենք պաշտպանել Ղարաբաղը, իրակա՛նում այդպէս չեն, մենք չենք կարողանալու պաշտպանել Ղարաբաղը: Հարցն այն չէ, թէ Ատրպէյճանի բանակը մեզինց աւելի հզօր է կամ ոչ, այլ այն, որ երբ ռուսները որոշեն միջամտել, կը միջամտեն, ինչպէս ասել էր Գիւմրու ռազմակայանի հրամանատարը: Նա չէր ասել, թէ ի նպաստ հայերի են միջամտելու, չէ՞: Երբ միջամտեն, ռուսներն պիտի անեն այն, ինչ իրենց է ձեռնառու:

-Քոչարեան-վարչապետ փոխարձակութիւններն ի՞նչ էին նշանակում, ըստ Ձեզ: Ձեր կարծիքով՝ ինչու է Քոչարեանը որոշել ակտիւանալ, վերադարձի յա՛յտ է ներկայացնում:

-Բաւական յստակ է, որ նա, յամենայն դէպս, ուզում է ներկայութիւն ունենալ որոշ հարցերում: Չգիտեմ՝ ստուսական ոլորտների բաշխումը ինչպէս է, սակայն յստակ է, որ որոշել է մի տեղ ունենալ քաղաքական դաշտում: Բայց դրանք

փողոցային կռիւներ են, եւ մասամբ ճիշտ են նրանք, ովքեր ասում են, որ այդ կռիւները պետականութեան հետ կապ չունեն: Այդ կռիւները կապ ունեն այն հարցի հետ, թէ ով մաքուր դուրս կը գայ եւ ով մակերեսի վրայ կը յայտնուի, երբ գիտենք, որ որեւէ մէկը մաքուր դուրս չի գայ, քանի որ մաքուր չեն: Սակայն մեր պայմաններում նոյնիսկ նման ճղճիմ թուացող փոխհրաձգութիւնը հնարաւոր է, որ ներկայացնում է աւելի մեծ կռիւ: Յամենայն դէպս, նման դէպքերն ունեն լուրջ հետեւանքներ պետութեան ու ժողովրդի ապագայի համար:

-Կան խօսակցութիւններ, թէ իբր ՀԱԿ-ը հաւանութիւն է տալիս Քոչարեանի վերադարձին: Նախկինում էլ խօսուում էր, թէ ՀԱԿ-ը համագործակցում է ԲՀԿ-ի հետ, իսկ ԲՀԿ-ի յետեւում Քոչարեանն է: ՀԱԿ-ից Լեւոն Զուրաբեանը ժամանակին ասել էր, թէ՛ ի տարբերութիւն Սարգսեանի, Քոչարեանը հաւասարակշիռ արտաքին քաղաքականութիւն է վարել: Կարծում էք՝ կապ կա՞յ Քոչարեանի աշխուժացման եւ ՀԱԿ-ի մարտավարութեան կամ ծրագրերի միջեւ: Հաւանական համարո՞ւմ էք:

-Տեղեակ չեմ, թէ արդեօք ՀԱԿ-ի եւ Քոչարեանի միջեւ կապ կա՞ կամ ոչ: Երեւոյթները ցոյց են տալիս, որ Քոչարեանը կապ ունէր ԲՀԿ-ի ծննդեան ու գոյութեան հետ, միեւնոյն ժամանակ ՀԱԿ-ը կապ ունի ԲՀԿ-ի հետ: Յիշում եմ՝ Տէր-Պետրոսեանը, ժամանակին բացատրելով ՀԱԿ-ի էութիւնը, խօսում էր բուրժուազեմոկրատական յեղափոխութեան մասին: Յստակ էր նաեւ, որ այդ օլիգարխներին նկատի ունէր՝ բուրժուազիայի մասին խօսելով: Ուրեմն՝ իր մտածելակերպի մէջ այդ օլիգարխների՝ ընդդիմութեան կողմն անցնելու տակտիկան պատմութեան տրամաբանութիւնն էր: Դա կարող էր ճիշտ լինել, սակայն, փաստօրէն, դուրս է գալիս, որ մեր օլիգարխները դասական բուրժուազիա չեն: Այդ է պատճառը, որ նրանց վերաբերմունքը այն չէ, ինչ ասենք՝ ժողովրդի կողմը անցած ֆրանսիական բուրժուազիայինն էր իրենց յեղափոխութեան ժամանակ: Մյուս կողմից՝ գուցէ կարող են լինել ժամանակաւոր կամ տակտիկական համաձայնութիւններ այս իշխանութիւնը փոխելու համար: Չգիտեմ, նոյնիսկ եթէ կան այդպիսիք, ինչ հաշուարկների վրայ են հիմնուած:

Սակայն կ'ուզենայի երկու խօսքով անդրադառնալ Քոչարեանի արտաքին քաղաքականութեանը: Իմ կարծիքով՝ Քոչարեանը արտաքին քաղաքականութիւն չի ունեցել: Նա 10 տարի ժամանակ է վատնել՝ չառաջարկելով ոչինչ, չլուծելով ոչ մի հարց, դժուարացնելով հար-

ցերի լուծումն ու տապալելով այն, ինչ կարող էր իր հանգիստը խանգարել: Մենք այդքան դժուարութեան մէջ ենք, որ մի լաւ բան ենք փնտռում Քոչարեանի եւ Սարգսեանի արտաքին քաղաքականութիւնների համեմատութեան մէջ: Իսկ իշխանափոխութեան կարելի՞ է հասնել Քոչարեանի միջոցով: Որքա՞ն էք հնարաւոր համարում նրա վերադարձը:

-Բաւական դժուար է, որովհետեւ անկախ նրանից, թէ այսօրուայ քաղաքական գործիչներն ինչ կ'անեն, ժողովուրդն իր դատողութիւնն ունի, եւ չեմ կարծում, թէ այդ վերադարձը նորմալ պայմաններում հնարաւոր է: Իմ կարծիքով՝ Քոչարեանի 10 տարիները մեզ համար կորսուած, նոյնիսկ վնասակար տարիներ էին ե՛ւ պետականութեան կառուցման տեսակէտից, ե՛ւ տնտեսութեան: Տակաւին կան Հոկտեմբերի 27-ը, Մարտի 1-ը ու միջանկեալ այլ պարագաներ, որոնք ժողովրդի մտքի մէջ յստակ ու ծխտական պատկերացում են թողել այդ քաղաքական դէմքի մասին: Իսկ ի՞նչ իշխանափոխութեան մասին է խօսքը, եթէ Սերժ Սարգսեանի փոխարէն Քոչարեանն է գալիս կրկին:

-Բաւականին ժամանակ կայ ընտրութիւններին, բայց կարծես իշխանութեան համար պայքար է գնում այսօրուայից: Մի բան, որ սովորաբար սկսում է լաւագոյն դէպքում ընտրութիւններից մէկ տարի առաջ: Ի դէպ, հին ուժերի կողքին ձեւաւորում են նորերը, ովքեր չեն թաքցնում իրենց յաւակնութիւնները 2018-ին կայանալիք ընտրութիւններին:

-Կասկած չունեմ, որ 2018-ի մասին հիմիկուանից մտածողներ կան: Ընդհանրապէս տիրապետում է այն կարծիքը, որ դաշտը լրիւ բաց է: Իշխանութիւնների մէջ մարդիկ կան, ովքեր յաւակնում են լինել ՀՀԿ-ի թեկնածուն: Եւ ընդդիմութեան մէջ կան մարդիկ, ովքեր մտածում են, թէ շանա ունեն: Այսինքն՝ այդ սերունդը, որ դարաբաղեան հարցի ընթացքում հրապարակ եկաւ, կարծես թէ սպառնում է: Այս փուլը Սերժ Սարգսեանով կ'աւարտուի: Նախ՝ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանն էր իր ընկերներով, յետոյ Ռոբերտ Քոչարեանը՝ իր ընկերներով, եւ այժմ էլ Սերժ Սարգսեանը: Այդ սերունդը 2018-ին, հաւանաբար, թեկնածու չի ունենայ:

-Ինչո՞ւ, երեք նախագահները այլեւս ակտուալ չե՞ն երկրի կեանքի համար:

-Կարող են ակտուալ լինել, բայց որպէս նախագահ կրկին պաշտօնավարելու այլ հարց է՝ իւրաքանչիւրի համար տարբեր պատճառներով:

Չորսը վարեց
ԿԱՐԻՆԷ ՅԱՐՈՒԹԻԻՆԵԱՆԸ